

८८
३

अथ
काशीपतिविरचितः

८८
३

॥अथमुकुन्दानन्दभाष्यः प्रारंभः॥ अंकदेशः प्रसन्नः॥

८८
३

मु. नं. भा. श्रीगणेशायनमः अथमुकुंदानंदभाणोलिख्यते वंदे वंदारुसंदारमिंदुभूषणनंदनं अमंदानंदसंदोहबंधुरंसिंधुराननं १ कं
 १ गालिंगनमंगलंघनकुचाभोगोपभोगोत्सवंश्रीणीसंगमसोभगंचसततंमत्येयसीनांपुरः प्राधुंकोयमितीर्षयेवयमुनाकूलेवला
 द्यः स्वयंगोपीनामहरदूकूलनिचयंकृष्णः सपुष्पातुनः २ अपिच चंद्रेशीतलयत्यलीकनयनेशोभोः सुधाशीकरे विंशग्याकुलय
 लुसंयमधनान्कांतादृगतेषुच लीलायेपरमेष्ठवंधनुरिष्टुन्विभत्यसूनात्मनः स्वच्छंदंरतिवल्लुभोविजयतेत्रैलोक्यवीरस्मरः ३ नो
 द्यंतेसूत्रधारः पुरोवलोच्यसप्रमोदं अद्यखलुफलितमामूलचूडमस्मदीयपुरातनपुण्यकल्पलताभिः यतः इतएवचूतनपुर
 परिसरालंकारबंधुरगिरिचूडामणेभगवतश्चूडेश्वरस्यवसेतोत्सवदर्शनसमुत्सकाः सामाजिकाः कल्याणमंडपमध्यमध्यासेते
 तदेनानुपमृत्यचिरपरिचितलास्यकलाविलोकिनायसविनयमभ्यर्थये पदांतरंगत्वा सप्रश्रयमंजलिंबध्वा भोभोः सकल
 कलाविदः सभासदः एषभरताचार्यपुत्रः कलाप्रवीणो निजविद्याप्रदर्शनाय तत्रभवतामनुग्रहमाकांक्षते आकाशे कर्णंदत्वा
 किंञ्चूयसाधुभरताचार्यपुत्रसाधु वयमपिचिरात्कस्यापिसरसकवेः सृक्तिमुक्तामणियथितमभिनवमिश्रभाणमवलोकयितुमु

राम
 १

कंठिताः तदद्यतादृशमेवकमपिभाणमभिनीयदर्शयतुभवानिति अनुगृहीतोस्मि आत्मगतं अधुनाविरलः खलुमिश्र
 भाणप्रचारः विरलाश्वतथाविधाः कवयः अयंचगरीयान्खलुसामाजिनामादेशः तत्कथमिदमशक्यसंघटनमापतितं स्म का
 ५ रणमभिनीय अहोमयाप्रणकुपितगृहिणीमनोविनोदनव्यासक्तचित्तेनविस्मृतमपिसामाजिकानुग्रहेणपुनरपिचिराभ्यस्तमि
 वतादृशमेवदृष्टकंस्मर्यते भवतुतावदगृहिणीमेवाद्रुयकथयामि प्रकाशं आर्येइतस्तावत् नटीप्रविश्य एसहिकोनिओओ
 अणवेदिभज्जउत्तः छाया एषास्मिकोनियोगः आज्ञापयत्वार्यपुत्रः सूत्रधारः आर्ये कौंडिन्यवंशरत्नस्यकवेः काशीपतेः
 कृतिः मुकुंदानंदनामायंमिश्रभाणः प्रयुज्यते तदत्रेत्यर्क्षे नटी अज्जउत्तअचरिअंअचरिअं छा० आर्यपुत्रआश्व
 र्ये० तक्कककसवकुत्तिणिठुगतस्सभारथि जादामुडुरसंदभेकवेम्मिमिउलाकहं छा० तर्कककशावक्रोक्तिनिघुरांतस्य
 भारती जातामधुरसंदर्भेकाव्येविमृडुलाकथं सूत्र० सपरिहासं त्वमेवतावत्कथय क्षणंप्रणयकोपेत्वंककशापिकथंपुनः
 प्रेमाईहृदयेजातामृडुलप्रकृतिः प्रिये नटी एकाविभारईकहंककसामिउलाएतिपुच्छिदेकिंअण्णंकहेदिअज्जो छा० ए

मुभा० कापिभारतीकथंमृदुलाकर्कशाचेतिष्टष्टकिमन्यत्कथयत्यार्यः सूत्र० कोत्रविरोधः उक्तंचेतेनैवकविना तर्ककर्कशवक
 वाक्यगहनेयानिघुराभारतीसाकाव्यमधुरोक्तिसारस्वरभोस्यादेवमेकोमला याप्रायःप्रियविप्रयुक्तवनिताहृत्कर्तनेकर्त
 शत्रेयोलालितयोवतेनमृदुलासाकिंप्रसूनावलिः नदी कुसुमशिरीविअमिउलासेकडणोभारद् छा० कुसुमश्रीरिवमृ
 दुलाअस्यकवेभारती सूत्र० किमुच्यतेकुसुमश्रीरिवेति व्याकोचत्प्रसवश्रियोपिमृदुलावाचामियंप्रक्रियामंदस्पंदिमरंदतो
 यिमधुरस्तत्रायमर्थक्रमः सारभ्यादपिसंगतंपुनरिहव्यंग्यपिकेभ्योप्यमीमहर्ग्यामधुरस्वराःकविरयंश्लाघ्यावसंतादपि
 सर्वतोविलोक्य नदी अज्जएदंचूदवणंकहेदिवसंताअमणं इदोपेक्ख० किसलअकरसंपुडेणवल्लीकिरइपुगेकुसुमंज
 लीणइंति पवणणिहदतालपत्ततालडणिमणुगाअइवह्मरावलीअ छा० आर्यएतच्चूतवनंकथयतिवसंतागमनं इतः राम
 पश्य० किसलयकरसंपुटेनवल्लीकिरतिपुरःकुसुमांजलिंनटंती पवननिहततालपत्रतालध्वनिमनुगायतिवंभरावलीच २
 सूत्र० आर्यसाधुनिवृपितं इतोपि मंदानिलेरितमनोहरपल्लवांशैर्माकंदवीरुद्विथमाद्वयतीवरागात्र प्रत्युत्तरंपरभृतोपि

दिशान्निवासे कूजकुङ्कुरितिसमेतिसपक्षपातं १ इतोपिपुनः श्रेणीभूयमदालसामधुकराः पुष्पातिवेणीश्रियं प्राचदु
छन्नभरोप्युरोज्ज्वलश्रागलभ्यमालंबते रागोल्लासिचपल्लवंकलयतेरम्याधरप्रक्रियांवासंतीलतिकापितेनवहतेवामा
लकाविभ्रमं २ विमृश्य आर्येसर्वमपिस्फटितमस्मद्भाग्यवशात् यतः कालः कोकिलकोमलोक्तिमधुरः काव्यज्ञ
मान्यः कविः काव्यस्यापिसएवकामजनकोराधाविदोनायकः सारज्ञाश्चसभासदः पुनरमीनाद्येप्रवीणावयं किंचायंस
मुदंचितोभगवतश्चुडेश्वरस्यात्मवः ३ तदत्रसंगीतकमनुतिष्ठतुभवती नदी पल्लइदचुदलदिअंकोइलतरुणोरमेइर
मणिज्जं उड्मंतोविमुहुर्तेकाअउलकूरणिस्मणंसुणिज्जं छा० पल्लवितचुतलतिकांकोकिलतरुणोरमयतिरमणीयां
उड्मंतोपिमुहुर्तेकाककुलकूरनिस्वनंशृणुत ४ सूत्र० सशिरःकंपं अहोसंगीतमाधुर्यं नेपथ्ये प्राप्यप्रबोधमधुनार
रतीवनाथोहाहाहतास्मि विधिनेतिविनिंद्येदेवं निश्वस्यमत्करधृतंनिजमंबरांतमाकृष्यहंतचलितेवकथंप्रियामे सू०
श्रुत्वानेपथ्याभिमुखमवलोक्य अयंकिलमंजरीवियुक्तस्यमंदारसदनोद्यानगतस्यभुजंगशेखरस्यभगवतोमुकुंद

सु. भा. ३ स्यवेशभूमिकामादायइतएवाभिवर्ततेमातुलपुत्रोमधुकरः तदावामप्यनंतरकरणीयायसज्जीभवावइतिनिष्क्रांतौ प्र
स्तावना ततःप्रविशतियथानिर्दिष्टोभुजंगशेखरः भुजंगशेखरः प्राप्यप्रबोधमधुनारटतीवनाथोहाहाहतास्मिविधि
नेतिविनिर्द्योदेवं निश्चस्यमत्करधृतंनिजमंबरांतमाकृष्यहंतचलितेवकथंप्रियामे विमृश्य तदानीमेवाहंतस्याः स्फु
टघनपुलककदंबंस्पृष्टाकुचकलशायुगलमविलंबं मधुमधुराधरविंबंमदवत्याः किमितिमंक्षुनाचुंबं पुनर्विमृश्य
कथमेतावतोपितत्कालेवकाशः कुंजेकोमलशाहलेषदमिहद्रागपितंनवानवाकिंचिच्चाटुचमत्कृतंचवचनेकिंव्याहृतंवा
नवा साकृतप्रणयंचसामिनयनंव्यापारितंनवानवातन्याहंतदंतरेविधिवशात्तस्याः प्रबुद्धः पतिः १ इयंचपुनरभागधेये
नमया उत्संगेविनिवेशयामिपुलकिन्याघ्रायवक्त्रांबुजंवक्षोजोपरिरभ्यचारिजटशश्रुंबामिविंबाधरं जल्यंत्याः श्रव
णेरहः किमपिमेविश्लेषयामिछलान्नीवीमित्यफलेर्मनोरथशंतेनैतानिशाकेवलं अथवा अलमनयाव्यतीतगोचर
याचितया निश्चस्य अत्रैवोद्यानेपुनरप्येषा आरुह्योरुयुगंप्रसह्यरमसाडुन्नीयनीवींप्रियाकांचीकिंकणिकानिनाद

त
राम
३

चकितामंदोच्चलन्मध्यमा किंचित्कृजितकंधरतिपरिश्रान्ताचदष्टाधराकामंमेपरिपूरयिष्यतिनकिंश्चोवापरश्चोपिवा
१ क्षणमात्रंविचिंत्य अलमनयाप्यनागतावगाहिन्यावांछावाहिन्या किंत्वेतावदाशासनीयं आनीलकुंतलपरिष्कृत
मायताक्षमापाटलाधरदलांचितमंदहासं आपीनतुंगकुचमप्रमितावलग्नमंगपुरःस्फुरतुमेयुनरंगनायाः १ स्मृति
मभिनीय इदमपिमेदुर्लभंमंदभाग्यस्य यतः आकाशे या पत्युःप्रयासिसदनंमृत्योरिवसपदिभीषणंवदनं सात्वं
प्रियेकथंमेयास्यसिभृत्योपिनयनयोरयनं सास्त्रं लीलायांगतरंगितंतवकिमप्यालंब्यभृत्यस्तरामेतावत्कुपितंतृणाय
मेयेहंमत्वासधैर्यंस्थितः तस्येवाद्यकरेत्वयाविनिहितोमारस्यनिःसंशयंकांतेकिन्नुकरोमिकोनुशरणंकावागतिःकथ्य
तां पुनस्तस्येवेत्यादिपठति नेपथ्ये अयमयमुदयादेर्नातिहरेविवस्वानयमयममृतांशुःपातकीयातिचास्ते इयमिय
मुपकंठेत्वहियोगासहत्वान्निवसतितरुणीतेकोकशोकंविमुंच श्रुतिमभिनीय सहर्षं नयनयोरस्त्रमपमृज्यप्रियावि
योगविह्वलं गृहदीर्घिकाचक्रवाकंशोकारवमुखरमुखंमंदमंदमाश्वासयतामंदारेणमंजरीवियुक्तोदमप्याश्वासितइ

वास्मि हृदयं प्रति हृदयधैर्यमाकलय इयमुपश्रुतिरवश्यं प्रियासमागमं फलिष्यती अद्यैवाध्यवसितगमनो माधवो
 मंजरीधरः कथमेनामनादाय गच्छति सविमर्शं उपश्रुत्या तु पत्युरेव प्ररुणनं प्रियायाः पुनरिहैवावस्मानं च सूचितं अतः
 सर्वथा प्रियासमागमेन भवितव्यं पुनः सोच्छ्रामं कथमिदमकृतकृत्स्यासंभावनीयमेव मम संभावना गोचरयति
 उत्ताम्यतीति चिरादपि मन्मथान्नेरद्यावयोर्घटनमत्र कथंचना भवतु तत्रांतरे पतिरभूत्पुनरेतन्तरायः संताप्यते तदपि हंत
 मनोरथो मे अथवा निर्याति किन्तु पतिरेष कुतोपि हेतोर्दृष्ट्या मिवा किमिह मिंदुमुखी न भूयः सगद्गदं हाहंत किंतु मदनो
 मम तावदेव मर्माणि कुंतति कृतांत इवा ततायी किंचिद्वैर्यमवलंब्य पंचापियुगपदेवायं मयि अशोकपद्मात्पलचूतम
 ल्लिकाशरणनंगोयदिसंदधातिसः तथाविधानेव तत्समसंख्यकान् करास्यनेत्राधरहास्यमार्गणान् तदा प्रियाया अनु
 संदधाम्यहं इतितामेवतामरसलोचनां मनसा गोचरयन् किंकरोमि प्रियामेव चिंतयन् नपिनपारयामि विरहपारावारं य
 तः मम सा प्रियतमापि मंदस्मितेन मधुराधरपल्लवेन कुंभोन्नमत्कुचभरेण कृशोदरेण विद्युन्निभांगलतया च विचिं

मु० ६० दिवांधतमसंमत्तद्विरेफळलान्मीलनीलसरोरुहोदरकुटीकोणांतरेलीयते तदितोनिष्कटवनाहृदिरद्येवगंतव्यं इत्युत्था
 यमवनप्राकारमुल्लंघ्यवीथीप्रविश्यहर्म्यालीमवलोक्य व्यामिश्रैकैकबाहुप्रवलितदृष्टुलैकैकचारुरुकांडं दृष्ट्वा दृष्ट्वा
 रोष्ठंदरशिथिलतनुश्लेषमालिङ्ग्यकांताः शश्वन्तिश्वासवेगस्फुरितगुरुकुचद्वंद्वसंघृष्टवक्षाः श्रान्तः शोतेरतांतेसुखमि
 हमुक्तलीलायाकामिलोकः किंच काश्चनपुनरिहैव निःशेषव्यपनीयनीविवसनंमंजुक्कणनेखलंकीडांदोलनखि
 न्नमध्यलतिकंकिंचित्कंपस्तनं उद्यत्कुंडलतांडवंचरुचिरं विक्रम्यकांताः परिक्रान्तावक्षसिकामिनोमुकुलितप्रांतास्त
 कंशोरते अन्यच्च वीरायितेषुमृगशावविलोचनानां कंठोदितान्यचरमंकलकूजितानि आग्नेयद्विरथसोधगतेक
 पांतेः शंकुगृहीतइतिसंप्रतिशिष्यभावः पदांतरंगत्वा कोयंकमलापीडसदनप्राकारादवतीर्यसपर्यायस्वलितचर राम
 णस्तरुणइतएवायाति निपुणनिदृश्य स्वगतं कोन्यावसंतकादृतेस्मिन्मित्रादीदृचारित्रेप्रगल्भः प्रकाशं सखेवसं श
 तकचिरायगीतलयसिमेलोचने सत्रासगद्गदकिंच्रवीषि वयस्यमंदमंदंजल्पेति सखेकुतस्तेभयमिदं किंच्रवीषि

कमलापीडादिति सखेमाभैषीः० हस्तेगृहीत्वातिष्ठतुकमलापीडानांशतंसहस्रमयुतंवा जिष्णुर्वाविष्णुर्वास्त्रद्याल्लिखी
 कटुधिरष्टमूर्तिर्वा स्पृष्टुंवाप्रष्टुंवामसखमीष्टेपिनांतदोदृष्टुं कतिचित्पदान्यतिक्रम्य कथमद्यापिविकंपसे किंच्रवीषि
 द्यत्करालकरवालतडित्करायमुद्गांतभीमतशोणितशोणदृष्टिं उद्गंडदंडधरदुर्धरचंडिमानमुद्दीक्ष्यतंकथयहंतनकंपते
 कःइति सत्यंतथाविधएवकमलापीडः किंच्रु इरप्रवासिनस्तस्यासंभावितमालोकनं अथवास्वप्नविजृम्भितमेतत्प्रिय
 सखस्यभविष्यति किंच्रवी० वयस्यनायंस्वप्नइति कथंतर्हितवपुनरागमनं किंच्र० तावदणुमात्रमपिनात्रमयामिथ्याव
 चःकथ्यते सत्यंसदृशवासीतिअहमपितथैवदृतीवचनलंभितविस्मंभतया तयासममसमशरसंभ्रमसंभृतहृदयः
 यथापूर्वं तेस्तेर्विलासेर्विलासगृहविदुमचरणपर्यंकएवशायानोनिःशंकंनिशामनेषं अयंतुकमलापीडहतकःप्रच्छ
 न्तएवकदावाआगत्यनिजकलत्रवृत्तपरिशोधनायकुत्रवानिलीयस्थितइतिनावेदिषं ततोनिशावसानेनिःशंकमेवत
 स्मान्निशांतान्निर्गतः प्रांगणगतंतंघातुकमपश्यंइति वयस्यकष्टंकष्टंकथंपुनःनिष्क्रान्तोसि किंच्र० समादृष्ट्वाहंतुक

सु-हा-करधृतपाणः प्रचलितो बहिर्द्वारं यावत्त्वरितमरुणज्जालमहतकः अहं देवात्तावत्कथमपि चलन्निष्कटपथादुदग्रप्राकारं
 लघुसतिमेलं ध्यागतइति दिष्ट्या पुनरिव जातं वयस्येन किञ्च० विशेषतः प्राणसंरक्षकं प्रियसखमुपलभ्येति भवतुता
 वन्तिष्ठतिष्ठकोयंकमलापीडसदनंगणे कलकलः श्रुतिमभिनीयसगद्गदं किञ्च० सर्वे नृनंकमलापीडेन खड्गपाणिना
 सामत्प्राणवल्लभा कलवाणीव्यापादिता तत्कृतो यममंदः परिजनाक्रंदः हा प्रिये हा कलवाणी हा मदर्थत्यक्तजीविते हा
 मत्प्राणवल्लभे कथं पत्यपदेशेन पापीयसामृत्युना दुर्दशां नीतासि अथवा किमिति पतिरिहोपालभ्यते किं त्वहमेव ता
 दुपालब्धव्यः कंठाश्लेषं शशिमुखि मया तन्वता दोरहिभ्यां प्राणान्यातुं प्रणयगरलं नूनमापूरिगात्रे नोचेत्पूर्वं यदमृतम
 यं नेत्रयोर्गोत्रमासीत्तते भर्तुः कथमिव भवेत्तादृशमर्षपात्रं इति वयस्य कलकमात्रेण कथमेव मधीरइवा सद्यः शोकपाव
 केयति तो नात्मनः प्राणान् गणयसि किञ्च० सर्वे किं ममापि प्राणेष्वभिनिधंगः येनैवं त्रैलोक्याद्भुतजीवरत्नमबलांश्च
 प्राणनाडीपतिः किंकुर्यात्कुपितोपितामिति मया दुस्तर्कवक्रात्मना जाल्मेनानुपकारिणा जडधियाभूयः कृतघ्नेन मत्प्राणा

त्यमाना चेतो धिनोति च धुनोति च चंचलाक्षी किंचिदिवस्मिन्त्वा अहो दुःशीलता मदीयस्य हृदयस्य यदिदं तथापि त
 त्पादो बुरुहं तद्दूरयुगलं तादृङ् नितं बरुलं तन्मध्यं सगभीरनाभिवलयस्तावानुरोजक्रमः तद्वक्त्रं तदपांगमुग्धवलनं ते
 नीलनीलालकाः सातन्वीति तदंगकेषु हृदयं धावन्न विश्राम्यति स्पर्शमभिनीय कथमियं प्रभातप्रायारजनी संवृत्ता
 पुरातनपरीमलप्रकरमेदुरामारुतानवातिमुकुलीभवत्कुमुदगर्भलीना इव चरंति नवसेोरभाः पुनरमीसमीरांकुराः
 सज्जंभणसरोजिनीसरसिजास्यमुक्ता इव प्रतीचीमवलोक्य अहमिह जरट इव मगलोद्गर्गयेर्मयूरेवेः सवलति
 शिशिरभानुः पश्चिमो धिपारे उर्ध्वमवलोक्य अत्र पुनः श्लथगरुत इवामृस्तत्र तत्रांतरिक्षे विरलविरंभासः किंच
 तारा लुवंति कलंकदाशोगगनांबुगणो विस्तार्य चंडातपतंतुजालं लग्नेादुमीनानलधुसंजिघृक्षुश्चंद्रकवस्तुश्वरमा
 धिमेति नभोवनं नक्तमसो विगाह्य नक्षत्रसेना सहितः शशोकः कराग्रलक्ष्मि कतिचित्पदस्य पांथान् प्रभाते प्रफलायते
 य अपि च आलोरतिपाटले रचरमां विस्तारयद्भिर्दिशं नक्षत्रद्युतिमाक्षिपद्भि रचिरादाशंक्यसूर्योदयं पुंजीभूय मया

मु० न० नेदुःखयसि किं० किंतिदुःखितोदेवअस्मो ॥ किमितिदुःखितस्तेवयस्यः इति केनापिनरक्षितानिजवल्लभाकमलापी
 ७ डेनव्यापाद्यमानाकलवाणी किं० अहदंकेणविणरखिवदास ॥ अथर्केकेनापिनरक्षितासा इत्यर्थोक्ते वयस्यसास्त्र
 गद्गदं किं० द्वाभ्यामाभ्यांकुवलयमयीमालिकामत्कराभ्यांयस्मिन्क्रीडाविधिषुनिहितासस्पृहंसानुकंपं सोयंकंठक
 कनककदलीकंदलीगर्भसारः कांतेजातः कथमसिलताकूरपातस्यपात्रंइति स्वगतं कथंवयस्यमाश्वासयामि शोकंत्य
 जेतिपरुषंकिमितःश्रुचेतिनिंदानुशोचनविधिर्बहुशोकहेतुः मोनंकृपाविधुरताकथमात्तशोकमात्रवासयंतिसुहृदंसुहृ
 दोनविद्मः प्रकारं वयस्यनिःशेषमसंबद्धप्रलापिनोस्यवचनमनाकर्ण्यनयुक्तमेवंप्रलापितुं अरेकिं० एवंणेदंएसा
 महवअणंसमगंगंनसुणोदिइति ॥ एवमेतत्तएवममवचनंसमग्रंनशृणोति समयमेवतावत्कथय किं० सुणिअदि राम
 दावएदंकहिअदिणकेणविरखिवदासाअप्यणोबुडिअंदरेणइति ॥ शृणोतुतावत्कथ्यतेनकेनापिरक्षितासाआत्मनोबु ७
 डिमंतरेण वयस्यतवप्रियतमाआत्मनोबुल्यारक्षितेत्युक्तंभवति तदलममंगलेनशोकेनतत्प्रकारमेवष्टछावः इतिपदा

चलेनाश्रूणिप्रमृज्य कलकंठमालोक्य अरेकलकंठसाकिंविनिष्क्रम्यसोभाग्यविधिंप्रविष्टा यत्रभर्तुःक्षितिभर्तुर्वानं
 भयंप्रवतिस्वेरिणीनां वयस्यकिं० यदिगणिकासरणिमवतरतिमदनकरिणीसातरुणी तदा सोधेसुधाकिरणचुंवि
 निलंबमानमुक्तावितानवतिमंचतलेशयानः आरोप्यवक्षसिममानिशामायताहीमज्ञातरात्रिदिनभेदमहंवसेयंइति
 कलकंठमालोक्य अरेकिं० दिवएवंएदं धम्मिलअंसिरिमुहंहसिअंविआसिणेत्ताइसोणमहरंअघणत्थणेअ तस्मावि
 लोडअसआविदिणंदिणंदिजाणाडुकोणुखुकहंवणिसंणिचेति किंतु नतहंताएणकिदं ॥ देवएवमेतत् धम्मिलकंअरी
 मुखंहसितंविकासिनेत्रेपिशोणमधरंचघनस्तनौच तस्याविलोक्यसदापिदिनंदिनमितिजानातुकोनुरवलुकथंवानिशां
 शोर्निति किंतु तथातथानरुतमिति तर्हितदाकिंकृतंकलवाण्या किं० देवजावडमोघरादोणिगडुअतुवरिदंधरवन
 पहेणचलिदोदावएवसाचदुराअत्तणोअहरणाडुकहिविणिखिवविअणिअवखताडुपुवअंडमोडमोचोरोमहआहरणाडुह
 रिअगळड हाहदस्सिहाअणाहाहि सुवोएवदूरदेसादोआअदेअज्जउत्तेकिंकरिस्संकिंकहडस्संकागडुकोनुसरणंतिअदि

सु. द. मेतं अकंदंति अस्मधारा किलिण्णलो अणास अणादोणिगदा ॥०॥ देवयावदयं गृहान्तिर्गत्य त्वरितं गृहवनपथेन चलि
 तस्तावदेव साचतुरा आत्मन आभरणानि कुत्रापि निक्षिप्य निजवक्षस्ताडनपूर्वकं अयमयं चोरो ममाभरणानि गृहीत्वा गच्छति
 हाहतास्मिहा अनाथास्मि श्वएव हरे देशादागते आर्यपुत्रे किं करिष्यामि किं कथयिष्यामि का गतिः को नु शरणमिति अतिमात्रं मि
 मा कंदंती अश्रुधारा किं नलोचना सदना निर्गता इति सबद्धमानं साधुकलवाणिसाधु वयस्य अन्यादृशमेव खलु पतिप्रतार
 णचातुर्यमस्यास्तव प्रेयस्याः कलकं वंप्रति ततस्ततः किं ब्र० तदो सो विकमलापीडो सर्वचोरचरि अं एव मण्णतो अइ हि अअव
 ल्लहे माहो हि माहो हि भआउला एसो देर किं वदासणि हि दोकमलापीडोति भणि अतं एव घरवणं किवाणवाणी पविट्टो अहं वि
 दाव एव सुण्णधण्णकुं भट्टिदोलुङ्गणिग्गमिअदेवपाअसणि हिं आअदोहि इति ॥०॥ ततः सोपिकमलापीडः सर्वचोरचरित
 मेव मन्यमानः अयि हृदयवल्लभे माभव माभव भयाकुला एष ते रक्षिता सन्निहितः कमलापीड इति भणित्वा तदेव गृहवनं कृपा
 णपाणिः प्रविष्टः अहमपितावदेव शून्यधान्यकुं भलितो निर्गम्य लघुदेवपादसन्निधिमागतोस्मि वयस्य सातवपुरातनपुण्य राम

एव निरीक्षिताननुपुनः प्राणप्रियारक्षिता इति स्वगतं कथमप्रतीकारः शोकवेगः संवृत्तो वयस्यस्य किमत्र कर्तव्यं इत्थं ता
 वत्कथयामि प्रकाशं वयस्य तत्त्वतः कमलापीडस्य तस्यां प्रवृत्तिमनवेक्ष्य केवलं कलकलेन किमप्येगलमुत्प्रेक्ष्य गदितुमे
 वमनुभवितुं वाक्कुशमनुचितं तदेहिकलवाणीवृत्तांतं तत्त्वतो ज्ञास्यावः इति कतिचित्सदानि गत्वा विलोक्य वयस्य पश्य
 कोयं कक्षांतरनिक्षिप्तकृपाणद्वितीयः अर्धावगुंठितमूर्धासत्वरमायाति दृष्ट्या निर्वर्ण्य किं ब्र० सर्वे अयं मदनुचरः कल
 कं वो मदवलोकनकृतोत्कंठोजवा दभिषततीति यः किल निरीक्षे कलवाणीविलासगृहं प्रविशतामदीयं कृपाणं प्रदाय वा
 त्यकक्षांतरे मेमेवरक्षणाय निक्षिप्त इति भवत्वेन मेव दृष्ट्वावः अरे कलकंठ इत इतः खड्गमुत्तंसयन् प्रणम्य किं ब्र० सम्म
 खुअण्णुचितं देवस्मव अस्मेण महसामिणाणि अपाअदिण्णजिविअं विजणं परिहरिअअप्याणं रवतेण ॥०॥ सम्यक्खलु
 देवस्य वयस्येन अनुष्ठितं मम स्वामिनानि जयाददत्तजीवितमपि जनं परिहृत्य आत्मानं रक्षता इति स्वगतं कथमयं वयस्य
 मुपालंभमानः कलवाणीगतं किंचिदशुभं पिशुनयति इति प्रकाशं अरे मूर्ख किंदुः खितमेव मेव वयस्यं पुनरेव मरुंतु देवच

मु. हा. ९ तुरेः शय्याप्रसूनेरियंशं केरं धगवेषिणानिजशरेविडितेतिपंचेषुणा मीललोचंशोणकोणचपलप्रस्निग्धतारंमुखंसीत्कारस्फु न
 रिताधरंचमुतनोरस्यास्तदुत्ताम्यति क्षणमात्रंविचार्यकिं० सर्वेकिंचित्छामियदिसत्यमेवकथयामिनवंचयसीति व
 यस्यकिंचित्कदापिकिंकथितपूर्वमसत्यंयेनाधुनाप्यसत्यकथनेनवंचयामि किं० काश्यंदधातिगात्रंगमयतिनिद्रा
 लयंचनेत्रांतः विरहदहनातिरेकंविहृणोतिश्वसितमारुतोपितव किमत्रकारणमिति स्वगतं कथंरुतावदित्योपिअहम
 नेनविदितोस्मि प्रकाशं अस्तिकारणं कर्णेएवमेव किं० अद्येवपुरोहितपुत्रंवीतिहोत्रमाश्रयस्वेति किमद्याश्रयणीय
 मस्ति संमवालमित्रंपुरोहितपुत्रः किं० तर्हिमेवभवतोविदितवृत्तांतःकार्तांतिकशिरोणिःस्वयंकंचिदंतरायं पिशूनयन्
 तस्याःपतिगृहगमनंनिवारयतीति वयस्यसाधुमंत्रितं कपुनरद्यपुरोहितपुत्रः सविमर्शं किं० तेननियतमद्यदेवतार्च
 नायकुसुमान्यवचिन्वतापुरोद्यानेष्ठातव्यमिति कलकंठकिं० चेडिआअचणाएतिभणदच्च छा० चेदिकार्चनायड
 तिभणितव्यमिति आः दुर्मतेपूजाहंःपियत्किंचित्सलपमि किं० कंहंष्टजाअरिहोसोसंतिअहोमवलिकम्मएसुजंद

राम
९

विषणेतिदविणंगहीअदितंपणीकडुअमत्थरणजोचेडिआणं चरणाइवंदइति- छा० कथंपूजाहंःसःशांतिकहोमवलिक
 कर्मकेषुयदक्षिणेतिद्विणंगूह्यतेतत्पणीकृत्यमस्तकेनयःचेदिकानांचरणेवंदते वयस्यत्वमपिकिं० सर्वेएवमेवैत
 त् विस्फूर्जन्तिमिरेकुटीरकुहरेदृङ्मीलितोन्मीलितेरायासेनपुरीपुरोहितमुतेस्तावन्निगानीयते सायंस्वीकृतदक्षिणा
 वस्त्रपणोयावन्निजस्वामिनीमास्वायावधिकोपांरनिरतोनाभ्येतिदासीजनःइति सोपहासं वयस्यनजानामि गणि चा
 कानिशांतघटचेदिकाविदाःकतिचित्परेपुनरयंतुमेसखा सफलीकरोतिपरयोषिदुन्नतस्तनकुंभिकुंभपरिरंभणेरु
 रः तदहमुद्यानेंगत्वापुरोहितपुत्रमन्वेषयामि कपुनरितोगच्छतिवयस्यः किं० वेष्टावाटीमिति संतुशुभास्तेपंथा
 नः कतिचित्सदान्यतिक्रम्य इयंखलु विष्टंखलमदावष्टंभविज्जंभमाणमदनधनुष्टंकारशंकावहमधुपशंकारमुख
 रशिखराललितरसालकिसलयास्वादमुखितपरभृतकुलवडुलकोलाहलामंदमंदस्यंदमानमकरंदविंदुसंदोहपरि
 पूरितकुसुमपरागपरंपरापरिकल्पितालवालरेखाविभातिवनरेखा वनप्रवेशंनाटयित्वा विलोक्य अत्रहि परागपा

मुकुं० लीघनसेकतासुमंदंमिलिंदामधुवाहिनीषु क्रीडंतिमंदानिलकर्णधारसंचर्यमाणप्रसवप्लवासु अन्यतोवलोक्य आप्रभा
 १० तमिहेवविहरंतिपौरजाणिषुः एतान्यंगजभकेनेलिवलयान्येषापरिहारभूरेतत्पल्लवतल्यमेषचिकुरस्त्रस्तः प्रसूनोच्चयः
 एषाविस्मृतहारयष्टिरिदमालिप्तं पदं लक्तकैरेताः कामुकलोकपादकमलन्यासेकधन्याभुवः पदांतरेगत्वा कथमियमु
 घानपालिकामरालिका सखिमरालिके किमत्रकुसुमापचयार्थमागतोवयस्योमेवीतिहोत्रः किं० अहकिंदाणीएव
 कुसुमपुडिआहत्थोदक्खिणदोदक्खववाडंपविट्ठो ॥ अथकिंइदानीमेवकुसुमपुटिकाहस्तोदक्षिणतोदक्षवाटंविप्रेष्टः
 ४तरं पदांगत्वा सखिपश्य ॥ यथायथायंमकरंदपूरेरापूरयत्याम्रतरुः प्रकामं तथातथामंदमरुत्परागेरुदंचयत्युनतमालवा
 स लं निर्दिश्य कुसुमराविंदुपूरेवंभरगंभीरधीरझंकारे मंजुलरसालपुंजेसरसाविहरंतिसरसमिहकुंजे किं० गंजाणा
 म मि ॥ नजानामि कुसुमराविंदुपूरेवंभरगंभीरधीरझंकारे मंजुलरसालपुंजेसरसाविहरंतिसरसमिहकुंजेइति समसं
 स्मृतप्राकृतं पुनरन्यतोवलोक्य सविषादमिव अस्मिन्निष्पतितोष्णवाष्पसलिलम्लानांकुरेकेवलंकुमावल्लभविप्रल

राम

१०

विभवेनविपदमिमामतिनीतवतीनितंबवती किं० तस्याएवंनेपुण्यविभवेनेतिवक्तव्यंइति भवतुतथैवयथाभिलषितंभ
 वतः पदांतरेगत्वाअंगुल्यानिर्दिश्य कासायेयं विभाणादरशिथिलांकरेणनीवीनिश्वासस्फुरितकुचोमुहुस्मृशंती
 पश्यंतीचकितमितस्ततोमृगाक्षीपर्यायस्वलितपदंप्रयातिदूर्णं किं० किंनजानासिइयंरलगुप्तस्यरुपेति तर्हिजाना
 मिइयंकिल कार्यसत्यपिजातुयातिनवहिर्नाप्यन्यमालोकतेसाधीरप्यनुकुर्वतीगुरुजनंश्चश्चश्चश्चते विस्त्रंमंकुरुते
 चपत्युरधिकंप्राप्तेनिशीथेपुनर्निद्राणेसकलेजनेशशिमुखीनिर्यातिरंतुंविटेः किं० एषेवयोषितांधन्याशीलंचलभ
 तेसरुवं दिवापतिव्रताभूयो नक्तंचकुलदायतःइति वयस्यसम्यगुक्तं परिक्रम्यविलोक्य वयस्यपश्य ॥ इयमिह अं
 गुष्ठतर्जनीभ्यामधरंधृत्वाविलोकयत्यबला कुचयुगमुद्धृतसिचयापश्यतिभावयतिपरिमृशतिच किं० सखेइतःप
 श्य एकंविश्लथकेशपाशानहनेव्यापारयंत्याः करंश्वासोत्कंपिकुचस्थलीपरिगलच्चेलंचलेचापरं तस्याःसंप्रतिलाल
 रत्नरशनालनेशनैरंशकेमंदंमंदमिवाविरस्तिनयनानंदायनाभीसरःइति अन्यानिर्दिश्य संलभेश्वरमांगकेत्रिच

मु. भा. तं यतः क्रीडापरस्त्रीषुकियद्विरेवदिनेर्निगूढापिनिहृदिमेति पंकेनिरवातापिगभीरतोयेपाथोजिनीकिंनसमुज्जिहीतेइति
 ११ रं यद्यप्येवंतर्हि किमिति न परिहंति न परिवदंति च पद्ममुखी किं० मामेवंवादीः सुचरितमीदृशमखिलं सर्वे जानंति सर्वेषां न
 तु परिवदंति निपुणाः स्फुटतरमेते परस्परत्रासात् तत्कतिपयेरेव दिवसे रियं स्वयं परिहरिष्यति सकलमपि बंधुकुलं निश्चस्य
 वयस्य परमखिलमपि संभावयामि यदि तावदिदानीं शार्दूलवदनविलादवगलति सा हरिणाक्षी किंवदसि सर्वे नक्तमेवो
 क्तं त्वयि स्नेहवत्याजटावत्या वत्स तथा प्रयतितव्यं यथा मंदारदुहिता मंजरी यति मंदिरकंदरभाजनं न भवेत् तत्प्रथममुपदे
 शो भगवत्याजटावत्याः तदुपरि प्रियमुद्दहो निदेश इत्युभयथाप्यवश्य करणीयमेव मंजरी गमन भंजनं तव च मनोरंजनं इ
 ति स्वगतं अहो मयि भगवत्याजटावत्याः प्रसादातिशयः यदेवमप्रार्थितापि अननुयुक्तापि आत्मनेव कृतप्रयत्नाममेव हित
 मातनोति प्रकाशं इत्थं कृतनिश्चये त्वयितावदस्माकं सहजप्रेमसरसे स्वभावचतुरेजने किमर्पितात्मभाराणां वक्तव्यमवे
 शिष्यते तदद्य सत्वरमेव त्वया गम्यतां किं० अयंगच्छामीति विलोक्य कथमिति निष्क्रान्त एव प्रमदवनपर्यंतः मरालिके किं०

राम
 ११

इदो कमलमिच्छेण मिच्छेण अक्लं तो पुष्पगिरिपुञ्जंतो० छा० इतः कमलमित्रेण मित्रेण आक्रान्तः पूर्वगिरिपर्यंतः इति प्राचीम
 वलोक्य घटमानकोककुचमामृशन्करेर्विकसत्य योजनयनावलोकितः परिचुंबतीदमरुणप्रभाधरं रविरद्यवारवनिता
 मुखं मुहुः अथवा भूयो निपीयलवणां बुधिमाप्रभातं पुंजीभवन्नुदयते तपनच्छलेन ओर्वाग्निरंबरपयोनिधि मद्यपातुं ली
 नादुबुद्धकदंबमिति प्रतीमः वामतो वलोक्य उन्निद्रपद्मकोशादुद्गच्छंती शनैरविच्छिन्ना इयमिह मधुपश्रेणी स्मरक
 ररवद्गुश्रियं वहति किं० तंरुपूर्वदिणविश्रंसि अंसरसि अंजदो उगते इमद्गु अरसेणी छा० तत्तवलुपूर्वदिनविकसि
 तं सरसि जंयत्तदुद्गच्छंती मधुकरश्रेणी इति यद्येवमद्येव विकसितं कमलाविलसितं दर्शयमेकमलं निर्दिश्य किं० एदं
 पेक्षवज्जत्य छा० एतत्प्रत्ययत्र इंदिरावरविहारमंदिरं मंदमंदमरविंदकंदरे गंधतुंदिलमरंदसुंदरे बभरा इह चरंति बंधु
 रे इति सशिरःकंपं तदेव पचित्वा सखिकथमपूर्वमेव कवयसि समसंस्कृतप्राकृतदृष्ट्यं पद्यं करग्रहादज्जिनिकेवलं ते
 नि विभुर्विवस्वांति लोकवादः आप्रातरासायमपास्तं शंकुं क्तेरसंभूरिमिलिंद एव किंच जन्मारभ्य प्रतिकलमसावारजोद

कुं० भा० शोनांतं भ्राम्यन्मृगः क्षणगणनया वासरानत्यनेषीत् त्वं हृदि न्नेरजसिमरुतादक्षिणेनासिभुक्ता सोढव्यंतत्कमलिनिकथ्यंते
 १२ नलोकेतवापि पुनर्विलोक्य आलिप्ताः कुसुमपरागभस्मनामीकापालव्रतमिव काममाचरंतः गायंतः किमपिमधूनिमि
 क्षमाणागाहंते कमलशृङ्गगणानिभृंगाः पदांतरंगत्वा अयिपत्रयतावदेषपोराणिकोमुद्गलभट्टइतएवाभिवर्तते किं०
 जाणामिणं गृहपल्लुविभं अयंखु तहतहपटईपुराणंतहतहवाकवाडअथेइ तहतहपेचइकिअवोजहजहज्जंदिबालविहवा
 यो एदंखुणसुणिदंजंमुणलभट्टोत्तिकिंदुचिदंबरभट्टानिएवकिलएदस्मणामो छा० जानाम्येनं गृहपल्लुविकं अयंखु
 तथातथापठतिपुराणंतथातथाव्याख्यात्यर्थानपि तथातथापत्रयतिकितवोयथायथारज्जंतिबालविधवाः एतत्खलुनशु
 तंयन्मुद्गलभट्टइतिकिंदुचिदंबरभट्टइत्येवकिलएतस्यनामइति सत्यंचिदंबरभट्टइतितातकृतं नाम गुर्जरास्तुमुद्गलभ राम
 ट्टइत्यादियंति भवतुतावदेनमालापयामि उपसृत्य एकहस्तमुत्तंसयन्पोराणिकप्रणम्यसे मुजंगगोरवरेण किं० सखे १२
 सकलरतिकलादेशिकेपित्वयिकामाशिषमाशास्महेइति सविनयं कथमलीकवचोभिरेवंमयिगोरवमारोपयसि किं०

असुदृशः संकेतकुंजोदरे कंदर्पोमिनिक्लंतगात्रपतितरुत्यानामिषप्रोच्चयश्रेणीवेयमशोकपल्लवमयीशाय्यादरीदृश्यते
 किं० इदोपेकव० इमोदेवअस्मो छा० इतः पत्रय० अयंतेवयस्यः इति दृष्ट्वा सहर्षं कथमग्रतएववयस्यः आलंविपुष्यपु
 पुरकेनकरेणशारवामालं व्यतक्ष्णसमुच्चलितालिजालां उद्यम्यदक्षिणकरायमुदीक्ष्यमाणः पुष्पाण्यसावपचिनोतिकु
 रंतकस्य उपसृत्यवयस्येत्यर्थोक्ते ससंभ्रमंशारवामुत्सृज्यक्ष्णमवलोक्य किं० सर्वसंप्रतिदुर्विज्ञानेतवाभिज्ञानं यतः
 कामंरुशोरवयवेः परिपांडुरेणगंडरुलेनचभृशामेलेयादृशाच बिंबाधरेणचमुकुर्मसृणीकृतेनमन्येभवंतमधुनाभवदन्य
 मेव किंचान्यत् आरक्तमर्धपरिमृष्टनवाश्रुपूरं पक्ष्मावपातभरदुष्प्रसरावलोकं एतत्तवाक्षियुगलं विवृणोति कांताविस्ले
 षजं किमपिदुःखमसह्यवेगं तत्किंप्रस्थितामंजरीपतिभवनमिति स्वगतं कथमयं जानात्येवप्रथममकथितमपिरहस्यं
 अथवादेवज्ञानां किमविज्ञातमस्ति प्रकारं अपिनामपत्रयसिज्योतिःशास्त्रेणचक्षुषामेवचितं यन्नवेत्तिपरः किंचिदेकां
 मुक्ताजरावतीं यानिष्कटवनेतन्वीमयातांसमयोजयत् विहस्यकिं० किमेतत्परिज्ञानार्थमपिज्योतिःशास्त्रं चक्षुरपेक्षि

मु० भा० ल्यनंगतत्वं तदेव कुरुते गुरुदक्षिणांते अनादरमिव किंञ्च० सर्वे किमेतावेतेव मे साम्राज्यं कूर्पासगूढकुचपंकजकुङ्कुमलानां
 १३ नोकोमशंसतुरतिभुविगुर्जरीणां अज्ञातचोलदुरुपद्रवचोलनारीपीनस्तनस्तवकमंडलदत्तहस्तः इति आत्मगतं सर्वोपि
 जनः स्वजातीयमेव प्रियं मन्यते येषु वियज्जातीयास्तज्जातीयासु तेनुरज्जंते शुकयोषित्पिकचूनोरुदयति किंप्रीतिरन्योन्यं
 प्रकारं अयेकस्तेचोलनारीषु पक्षपातः चोलछन्तायदिकुचतटीदुर्लभागुर्जरीणांकछाभावोदलघुजघनंतर्हि शक्याव
 मर्शं तद्व्यत्यस्तं द्रविडमुद्रशांमंततः किंततः स्यादेकत्रैकं भवति सुलभं तद्वदन्यत्र चान्यत्र परंतु नक्तं दिवमपि पतिपाश्व
 वर्तिनी सा कथमनुवर्तनीया तत्र भवतेति तरलं भवति मेचेतः किंञ्च० यत्किंचिदेतत् यत् कथितसमये गत्वा गूढं मया
 लिखितानरेवेः स्वपतिशयने पत्योपाश्वेप्यहोपरि हृत्य सा तमपि निपुणालिङ्ग्येवालं भुजालतयेकयाचपलनयना सामो
 कोडीकरोति तदन्यथा इति साधयं अहो श्रोत्रियस्य साहसं मरालिकां प्रति विधत्तां संकेतं विशातु सदनं वा कथमपि
 क्रमात्तस्यां गूढं किमपि कुरुतां वामृगदृशि प्रबुद्धे पत्योचेदयमपि भवेत्कादृशदशो वराकीवासातद्भुजवलयलम्बासखि

राम
१३

तदा पोरणिक किंञ्च० प्रबुद्धेन वातेन किंकर्तव्यं गुर्जरीणांकुलाचारक्रमोयं यद्गृहे गृहे पोरणिकः पुरोधावाभृत्योवागृ
 दवल्लभः तदलमतिप्रसंगेन साधयामीति साधय० अहमपि वेशवाटिकांगछामि मरालिकामालोक्य सर्वे पुरोहित
 पुत्रस्य वीतिहोत्रस्य प्रवृत्तिमचिरेण ज्ञातुमर्हसि किंञ्च० तस्मअता एतुह ददुआ एअउत्तंतं सम्मं ओलाहे अनुद्भुअज्जाएव
 णिवेदेमि छा० तस्य च तस्यास्तव दयितायाश्च वृत्तांतं सम्यगुपलभ्यतवाद्येव निवेदयामीति सरिसाधुगंतव्यं इति परि
 क्रम्यावलोक्य च एषा किल योषा कुलभाषा जितरोषा दृतकीरायुतकारायितमणिमंजुलरुचिपिंजरनवपंजरमालाशत
 लीलायुतप्रतिसदनप्रतीहारा पारावतवाराश्रितविटंका धारायंत्रशतसंतानितकंकणा कुंकुमरसपंकिलसदनांगणा
 लंकेवलक्ष्यमाणाक्षविहारा अयोध्ये वरामानुवृत्तभरतप्रचारा हरभूतिरिव भुजंगभूषिता सरसीवपसिनी प्रचुरा वन
 भूमिरिव हस्तिनी करनमितपुन्नागा कादंबरीव प्रकटितहेमकूटविस्तारा नारायणतनुरिव भोगिभोगानुपक्ता विप्रस
 ला भेवभ्रुतिमिलितविविधवाद्यारब्धकोहला हालामदतरलचेटकहस्तविस्त्रस्तपेटिकागलितवीटिकाः कलनचटुलचेटिकावे

शवाटिका प्रवेशनाटितकेन किंचित्परिक्रम्य इह हि चरंतीनां सोधे च पलनयनानां तनुरुचोगवाक्षांतर्वाताः कतिचन
 गृहीत्वा जलमुचः क्षणं गोपायंति क्षणरुचिभिषेण क्षणमहो विद्वन्वंति स्वर्णं करगतमिवा किंचन जनाः किंच तारास्तामरसांच
 लेषुकदलीकांडेषु भूमंडान्यावर्तागगने शिरस्कफणिनां शोलास्तुषारत्विषां बिंबेष्वंबुजपत्रां चूंविषुतमस्तोमास्तदेतत्पुनः स
 र्वहेमलतासुताः प्रतिगृहं चित्रं प्रति प्रांगणं सर्वतो वलोक्य अहोरमणीयता बालातपस्य रंजयति लोकमखिलं ललितो वा
 लातपप्रसरः सरसयति सदनवापीस्मारससोरभ्यसंपदप्यभितः आकाशे किंचिद् इह कीडावलाकुवलयदृशामेतद्ध
 रप्रभावीचीरोचिर्विलसति न बालातपरुचिः असावप्येतासां वदनकमलामोदहेलेरीनंतु कीडावापीसरसिजवनीसोरभजरीति
 सत्यमीदृश्यः किलात्रमृगीदृश्यः यतः लब्धां भोजे मुखशायपदादृक्तरंगैश्च भृंगैर्दोवल्लीभ्यां विसवतिकचैराप्तशोवालजा
 ले वक्षोवक्षस्तनघनलसकुंभतुंबीफलाभ्यां वारस्त्रेण निजरुचिसरोमंडले पोप्लवीति कतिचित्पदानि गत्वा निर्वर्ण्य कथ
 मत्रैव बालातपमनुभवतिलीलावती अस्याः आभूश्य नीलकवरीमवसज्य कंठे गाढोपगूढकविणस्तनकुंभभारः नीवीभि

अपि नाममाधिवचनमलीकं संभावयसि स्मरसि तावदिदानीं त्वमेव उत्तानं शयने ललन्नुपसेहेन्नव्यक्तमालापयन्वा
 ल्येपि त्रजसुभ्रुवां रतिकलाः किं कृष्णनोपादिशः याडोलावलनछलादुपरिते व्याते नुरुत्कंठयाय किंचित्कममुचलकुचक
 चश्रोणीकमेणीदृशः इति भवतुकस्य वागृहमद्यपि वित्रीकर्तुमुद्यमः किंच ० गुर्जरस्य निर्जरदासस्य गृहमिति स्वगतं एष
 नक्तं दिवं तस्य मेदिनं विमुंचति कलावत्यक्षियुगलमलोहनिगडं यतः प्रकाशं तर्हि गृहिणीमिति वक्तव्यं किं भणसि सा
 खलु विश्रुतपुण्यचरिता शक्नोति जगदेवपि वित्रीकर्तुं इति सकोतुकं कथयतस्याः पुण्यचरितं किंवदसि मध्यं विष्णुपदं कुचो
 शिवपदं वक्रं विधातुः पदं धम्मिल्लं सुमनः पदं प्रविलसत्कांचीनितं बस्तीली वाणी चेन्मधुराधरोरुणधरः श्रीरंगभूमिर्वपुस्त
 स्याः किंच थयामि पुण्यचरितं मान्यासदानिर्जरेः इति तत एव तत्र भवान्महीयते भवतु तत्र कीदृशी भवति तस्या मनोवृत्तिः
 किंच ० सर्वे किमपूर्वमिव दृष्टसि पुरुषोत्तमाय भवते देवायेदमिति समर्पयति सायंतननीराजनसमये वीटीशतं वधूटी
 सा इति सत्यं जानामि धर्मोपदेशगुरुरित्यखिलान्प्रतार्य बाह्योपचारशतमातनुतेन तद्भूः अभ्यंतरे तु रतिदेशिके

मु० भा० नमुरवेकस्यवामुखमवलोकितमित्यमनेनविवदितमिति सस्मितं अयिमानिनितदपिकिमहंजानामि शनैरुत्तिष्ठंत्यास्तव
 १५ करधृतेहेमवसनेहठादाकृष्टेसत्यतिभृशानमद्गात्रलतिका सरोषंमन्त्रीडंमुमुखिमुखमालोकितवतीप्रभातेयस्यत्वंस्मरसिह
 तिनस्तस्यनकथं किं० कुतस्वमानमविज्ञायसीमानमतिक्रामसीति स्वगतं इयंफलभकोपासर्वथापरिहासवचोपिमेपरमा
 र्थमन्यते तदन्यतो नयामि प्रकाशं अयिप्रियेमयिमाकृत्यामुधाकोपाडंबरं अंबरमाभरणानिवायदभिलषितं तदाशुवृणी
 धवितरिष्यामि सांजलिबंधं किं० अलंतावदतिवदान्यतया याचामहेजातुन किंचनत्वापुण्यं प्रदानादधिकं तवेदं गोपंग
 नाचारुदुकूलचोरोयत्कृष्णामुष्णामिनविद्यमानं इति मुग्धेनजानामि जाराणांचोरः खलुमुख्यः सस्मितं किं० भावसत्यं
 चोरएवासि यदेवंमोचारसमुचावाचामेचेतश्चोरयसि इति मानंदं सखियदिप्रसन्नमुखीजातातर्हिष्टणु आलिंग्यगाढ
 ममलांगितवांगमंगैरापाटलं त्वदधरं मधुरं निपीय नीवीतथाश्लथयितुं निभृतं करेण नीलोत्पलाक्षिततेनितरां मनोमे
 किं० भवतुनामयासिसायमायाहीति तर्हिगच्छामीत्यन्यतो गत्वा विलोक्य कथमंत्रेवकांचनलतासंतानको निर्वर्ण्य

राम
 १५

इयमिदानीं विलोकयंती मुकुंसेविलासात्सुरवांबुजं मुग्धकुरंगनेत्री कर्पूरपंकेन करोति बालाबालेंदुरेखातिलकं निटाले उ
 पसृत्य सखि तस्मात्तपोहरशिरस्तटिनीतटांते मुक्ताकलंकमपिते मुखभावलाभात् बालेंदुचारुतिलकेन चिरायबाले चं
 द्रोन्वविंददिवनंदनजन्मशर्म सविनयं किं० सखिचिरायस्मरणसरणिमधिरोपितास्मिभावेनेति सखिमांसेवं अद्यापि
 बलात्कुचानिबलनामहमध्यमानिकं वोदयत्कलरुतानिगलत्कचानि आस्वादिताधरदलान्यलसेक्षणा नितान्येवतन्विमुर
 तानितवस्मरामि किंच धांतप्रांतपशतशीतकिरणनिडालुनीलोत्पलं मंदोदं चिकपोतनामधुरं शाश्वद्वलत्तारकं चक्रदंढविलास द
 नाद्यचरेवेचंचुषारोदयंचेतोमेसमयंतमेवमुदतिप्राप्तुं पुनर्वांछति किं० भावमुखलीवल्लभस्यतवकथंमादृशीपुतरली
 भावः तथाहि संकेतानयनायसारसदृशां साकृष्णते इति काक्रीडालापकलापगानचतुराकेलीवयस्याचसा त्वदिंबाधर
 चुंबनादृतमुखीसेवांततः प्रेयसीयातेपाणिपरिग्रहेण मुखलीनानामुखं जल्पति इतिअपवार्य वयस्यसंतानकसांप्रतंसफल
 तपःसंतानड्वलक्ष्यसे यतः वक्षस्तेहृदलग्नकर्कशाकुचदंदावमुग्धांतरं कंठः कंकणरत्नकोटिकलनास्यक्तमुद्रांकितः

मु. भा. व्यत्यासव्यतिषंजितश्चतिलकोभालेतवायंसखेकस्याश्रित्यकटीकरोतिसंरतप्रोदं पंगुसुखः किं० अथकिं विविधकरणक
 १६ ल्यनातिशित्यं सपुलकचुंबनं भिरामं कलरवकलकूजितात्तकंठं निधुवनकोशालमडुतं नतांग्याः इति सोलुक्कयं कासा रसिका
 युवमनः कमलकासारसारसिका किं० इयमेवेति सबहुमानं कुसुमशरविधेयं कोमलं रूपधेयं तदनुगुणविकासस्त्वदुणा
 नां विलासः किमितरदिहलोकानंदहेतुस्त्वमेकातवरतिसुरवभाजः कामिनोपिद्युराजः सप्रश्रयं किं० भावकिमेवमनुचितं
 निजेपिजनेकथयितुमुचितं इति सत्यमनुचितमेवेदं यत्त्वदनुभवरसिकाः द्युराज इति यतः जंभारेरपि पश्यपादतरुणीजारा
 जयंतादपि स्वैराश्लिष्टसुरांगनाकुचभरादन्यश्चमान्यश्चमः रंभाकेलिकुतूहपेलोहरतारंभाधिकप्रोदयापुंभावंगतयात्तया
 जगतियोरंभोरुसंभाव्यते किं० भावकेवलं सुरतरंगिणीरिगदभंगतरंगासंगतवचोभंगिभिरेवमातुंगयसि नपुनरनंगविला राम
 सनदनरंगेरंगोरिति सखिमामेवंसायमायास्यामि पदांतरंगत्वा सहस्रिद्वेषं कथमयतएवमुदमुदंचयतिचंद्रमुखी कीडोस्ति १६
 ले मधुजामृणाललतिकापाशांतरंगवलाहकैर्दुर्विरचय्यवेरिणमिदं वक्षोजकोकद्वयं हर्षादुन्नमतीववारिजदृशोवक्षःसरोमंडला

वश्लथयितुं निभृतं करं यैरां विस्मृतातिनाभिपदं नतांग्याः बालातपमपमार्ष्टुं बालापयुषितकुंकुमभ्रांत्या स्तनतटमार्द्र
 नखांकं काषं काषं करेण सीत्कुरुते उपसृत्य सखितवसीत्कारसुधासारः विरायमेश्रवणयोरानंदं कंदलयति साभिमानावहि
 तं किं० कातवपुरतः पुरापुनरद्यवाकृतवतीसीत्कारं इति तर्हि विस्मृतं वयंतुन विस्मरामः यतः कांते द्यूतजिते तवाधरद
 लेदृष्टे सरागं मयास्वेरस्त्रं सिद्धकूलदृश्यजघनातत्रैवलोके लक्ष्मणं मामुद्दीक्ष्य सरोषलज्जमसकृत् सीत्कारतारं वचोयत्वं जल्पि
 तवत्यलंतदधुनाप्यानंदयत्येव न सरोषं किं० कथमेवमनृतभूषितं तेभाषितं अथवा यस्यानखशिरवमनृतालिंगित
 मंगंजनिघनेकासु कथयसि कथमेतत्वं सत्यं कृष्णानृतोद्भूतोभूयाः इति विहस्य कुतो न्यत्राप्यनृतकथा यत्किंलाच
 भुवनत्रयोदरे संकटेन समवस्थितं चिरात् तत्समस्तमनृतं नतांगिते कुक्षिलग्नमवलग्नकैतवात् किं० गच्छयथागतं किम
 नेन वाक्कलहेनेति तर्हि कायिकमेव कुरुकलहं तथाहि वधादोभ्यामभिमतगृहे मामधस्तान्निपात्य द्वागारुह्य स्तनगि
 रिहतेरस्कमारं कंदयंती तावत्कांतेरचयसकलं साहसं दृढतं तेषां तायावत्कनकसुमनोमालिके वासितांता किं० अद्यदि

मु.भा- रनपायिनीममपरंधामापिरलाकरःशक्रादीनतिशेतेचविभवेभृत्यास्तदास्तामिदं किंचान्यत् अश्वर्यमहदस्तिषड्गुणं किं
 १७ ब्र० कृतदृशयेति इहप्रख्याप्यतांतत्कथं पुनःकिंच० किमितिप्रख्यापनीयमिति प्रहृष्टोस्मिकिलाद्यतन्वि समयेसर्वत्वमे
 वेध्यसि विहस्य किंच० यांकांचिदेवंचयचंचंदशं ममतुजातुचिदपिपुरोमेवंवादीरिति स्मित्वा अद्ययद्यपिमद्वचनंनरोच ल
 तेतदात्वमेवपुरःस्मरिष्यसि इत्यतोगत्वा सस्पृहमालोक्य कथमिहालंकरोतिलवंगिकाकनकांगीं तथाहि निविडानुषक्त
 कुचकोकदंपतीमुखतारकापरिवृदेनशासितुं अवतारितेवनिजतारकावलीहरिणीदृशःस्फुरतिहारवल्लरी उपसृत्य अन
 यातावदिदानीं आत्मनेवविधृतापिमुग्धयाहारयष्टिरधरांशुपाटला विदुमावलिधियाविलोलयादृश्यतेपिपरिमृश्यतेमुहुः
 जेतुकल्पलताशिल्यमाकल्पं सखिकल्पतां आकल्याकल्पकल्पेत्वद्विपुष्याकल्पकल्पनं लवंगिकामालोक्य कथंकनकांग्या
 अप्यंगेषुभूषणान्यर्पयसि साकृत्किंच० देवअदोएवआहरणादप्यदस्सं अंगेसुलावणतरंगसुगणिसगसाहगुसम
 गदंसे दिद्वेवलोक्यअस्सअलोअणादणंसंकिदाभूषणमप्यदस्सं छा० देवअतएवआभरणान्यर्पयिष्यामि अंगेषुलावण्यत

राम
 १७

रंगकेषुनिसर्गसोभाग्यसमयमस्याः दृष्ट्वेवलोकस्यचलोचनानिसुशंकितभूषणमर्पयामिइति अधिकुशलासियतरुत्वमस्याः
 अंगकान्यपिदधासिनतांग्याभूषणेर्जनदुरीक्षणभीता चंचलाक्षिपथिचंपकवल्याःपल्लवेरिवपरंकुमानि क्षमात्रंनिर्वर्ण्य ण
 अयिविफलोयंतवायासः अंगानामपिधानमाकलयसेमुग्धेमुधाभूषणेर्मज्जंत्यनुभूषणानिसुतनोरंगप्रभासोतसि
 लीलासुश्रवणोत्पलेनयनयोःस्मरेचहारावलीलाक्षालिःपदपाटलिस्मितनुभासीमामुदेमांबरं पुनर्निर्वर्ण्य अस्याः
 कर्णांततांतनयनांतविलोकनश्रीःसंछादितश्रवणधूरसितेतराब्जं मंदस्मितद्युतितिशोहितचारुनासामुक्ताफलंविननुते
 वदनंमुदंनः सानुरागंमधुलकोद्वेदंविभाव्य अयिनेयसि किंकरोति यद्वेदीवरकुंदचंपकजपाजातीषुजातस्पृहंकी
 डाकांचनशैलतुंगशिखरारोहावरोहालसं मार्गप्रसवलितंक्रमेणविषमेमग्रंमरोमंडलेपर्यंतेषुलिनस्यकांतकदलीमूले
 मनोमुह्यति लवंगिके किंच० उडुदंरुपिउणोतमअसअणाणुवदृणं छा० उचितंखलुपितुस्तनयसदनानुवर्तनंइति स
 गंतंकेथमनयाप्रिलज्जमेवाभिहितं प्रकाशं सरोषलज्जंकीडाकमलेनलवंगिकांताडयंती किंच० हंजेकथमस्तलज्जाया

मु. भा. १८ सादुरक्षराणिप्रलपसिइति लवंगिकेसधैर्यं किं० सामिणिपुदमप्यलापिणंणंउस्सिअकहंमयिएवकुप्यसि जा० स्वामि
 निप्रथमप्रलापिनमेनमुस्सित्वाकथमय्येवंकुप्यसिइति मस्मितं अयिमय्यपिकुप्यतुनामतवस्वामिनी किमत्रपरिहीय
 ते प्रत्यासीदतिरोषितायदिमुरवामोदस्तदालभ्यतेवाहावाहिरणेतुकर्कशकुचाश्लेषः स्वयंसिध्यति मामुत्तानमधोनिपा
 त्यमयिचेदारोहतीयंततोप्यन्येकिंममकांसितंतदधुनेवालंडुतेकुप्यतु श्रवणमभिनीय कण्ठकलकलः पोरवालकानां
 पुरस्तादवलोक्य सोपहासं मखिपश्य० अयंकिलकपटपुण्याहशांतिबलिहोमविविधविलिप्तविविधचंदनविकृतलला
 टतटघटितहरिद्राक्षतः वंचितदासीजनदनपंचांगुलिनिकुंचितपुरातनपरिधानपरिकल्पितोष्णीषपरिलंबमानदशासह
 स्मपरिवेषदृष्टितवदनः चंचलचेलंचलकीलितमपिपंचांगपतनशंकयाकुशत्तृणांचितेनपाणिनापुनः पुनरामृशान्मय्यांस
 गतपटच्चरभस्त्रिकाविवरगलितकतिपयमुद्गतिलतंडुलग्रहणव्यग्रायकरः परिहासपरंपोरवालकपरिवारमंतरांतरादर्भमु
 छिनादंडेनवानिचारयन् चिंतोपचितांचिरंतनानप्यात्मसदनव्यापारानात्मनेवमकाशमालपन्वेशवाटिकापुरोहितोगणद

गाम
१८

निद्राभंगनिद्रदृष्टभणजुषोमुग्धांगभंगोत्सवे अन्यतोवलोक्य वक्षोजोनिविडंनिरुध्यसिचयेनाकुंच्यमय्यंशानैः कृत्वाचंपकते
 लसेकमबलासंपीड्यमंदंशिरः पाणिभ्यांचलकंकणोद्यतझणत्कारोत्तराभ्यांकरोत्यभ्यंगंपरिपश्यतः सचपलंदोरंतरं प्रेयसः क
 तिचित्पदानिगत्वासानंदं इयमिह जानुभ्यामुपविश्यपार्श्वनिहितश्रोणीभराश्रोतमहोर्वल्लीममद्विन्तमकुचतटीदिव्यंनखांकाव
 लिः पाणिभ्यामवधूयकंकणझणत्कारावतारोत्तरं बालानद्यतिकिंनिजालकभरंकिंवामदीयंमनः मच्चेतसासहभुजद्वयमुन्न
 मय्यधैर्येणमेसममसाववधूयभूयः बभ्रातिकुंतलभरंकुटिलांतकेरीमाकंममेवकथमद्यविलोचनाभ्यां उपसृत्य कमलाक्षि
 विलंब्यतोक्षणंकमनीयेकचभारबंधने दृढलग्नमिदंदृशोर्युगंशानकेरयसमुत्थगम्यहं अनादरमिवकिं० कात्रभवंतमाकारि
 तवतीति सानुनयं कथमनालोकेयेवमामधिक्षिपसि पुनः किं० किंत्वामालोक्यभाग्यमुपगंतव्यमिति अयिनास्तिकिम
 पिकिमपि किं० नास्त्येव चौर्येणैवकृतंहिकुक्षिभणंजन्मप्रभृत्यत्वंहं गोपीनांपणदानशून्यसरतक्रीडाकृण्वेत्युनः उ
 चारंतवजन्मकोटिभिरपित्वंकृष्णतत्तादृशः किंमेदास्यसि किंतवास्तिचवयंकिंवायहिष्यामहेइति मुग्धेनजानासि नित्यंश्री

मु. भा. १५ ग कनकलतिकाकांताकांताकरांकगताइति विहस्य सत्यमिदमकुशलं यदतिचिरनिवध्योऽकब्रह्मचारिणस्तवका
 मिनीरत्नं करतललम्पमिति सरोषविषादं किं ब्र० कथमर्थोक्ते एवाक्षिप्य परिदेवनावसरे परिहसति वयस्य इति तर्हि क
 थय० किं ब्र० करांकगतागताइति विमृश्य तर्हि कठिणहृदयः कामं किं ब्र० वयस्य किं त्वया वक्तव्यमिदं कठिणहृदय
 एवाहं योयं प्राणवल्लभाप्रहाणेपि प्राणिमीति स्वगतं कथमयमन्यथा मन्यमानो मन्युमेव प्रविशति प्रकाशं सखे किं त्वां
 कठिनहृदयं ब्रवीमि किंतु कठिनहृदयः कामं कामः कथं कुशलं तवेति वक्तुं प्रवृत्तोऽस्मि किं ब्र० वयस्याहमप्येतदेव कुटि
 लचिकुराकुंदस्मेराकुरंगविलोचना कमलवदना कंबुग्रीवाकठोरपयोधरा कनकलतिकाकांताकांताकरांकगतागताकठि
 नहृदयः कामं कामः कथं कुशलं ममेति वक्तुं प्रवृत्तोऽस्मि इति सचमत्कारं तदा वयोरेकमेवांततो विवक्षितं संवृत्तं उक्तिप्रत्युक्ति राम
 कया तु ततोऽप्यकीर्तितं संविधानवेचिन्त्यं संपन्नं भवतु कोऽत्र विरोधः कासा कनकल्यांगीत्वत्करांकगतागता किं ब्र० सखे सो क१५
 दामिनी नाम कांताकादंबिनी स्नुषा इति जानामि सकलजननयनहारिणी खलु तदीयतनुरुचिधोरणी कथं सा करतलंगता

कथंच पुनर्गता किं ब्र० सखे चिरादपि तत्समागमायान्विष्यंत एषतावदुपायाः पुनरतीते निशीथे निविशो धकार मगारपरिसर
 मधितिष्ठतामथा बहिरागता सो दामिनी सरभसंकरेण गृहीता इति धीरोऽसि तदा तथा किं व्यवसितं किं ब्र० न किमपि
 क्षणमात्रमवस्थिताधिभूरूर्वमुंचमुंचेति मामवधूय पुनरगारं प्रविष्टा अहमपि कुक्कुटकूजितावधितदागमाशये वसित्वा
 तदनंतरमागतोऽस्मीति भवतु वयस्य यदा कदापि किंतया कथितपूर्वमंगीकारवचनं किं ब्र० कथमपूर्वकं कथ्यते यतः
 सल्लापे सिचयग्रहे कुचतटस्य र्शो धरास्वाहने नीवी विश्लथने च किंतु बहुना काले च तस्मिन्तपि जल्यंत्यप्रकटं निषेधवचना
 न्येवासकृत्कर्णयोरंगीकारवचः परांबुजदृशां केन श्रुतं कथ्यतां इति सखे न जानामि परांगनानां सुरताभ्यनुज्ञामेदोदि
 ता एव निषेधवाचः किं ब्र० किं ददं न जानामि कीदानीं निषेधोक्तिमयी यदा सां निषेधगाथाप्यत एव शास्त्रे परं वृतेषामपि नि
 षेधवचसामवसरो न लब्धपूर्वः इति कथमविदिताशयामनुवृत्तोऽसि किं ब्र० अस्ति किंचिदनुरागबीजं तथा हि सव्याजं स
 दनं समेयुषि मयि श्वश्रू ममक्षंतया त्रीडामीषदिवाभिनीय शनके रुत्थाय यां त्याबहिः यत्किंचिद्गुपदिश्य सामिवलितग्री

मु. भा. वंपुनर्वक्षितं तत्तन्व्या इति सशिरः कंठं विश्वसनीयमिदमनुरागबीजं भवति किं ब्र० ततएव तत्र सुदृशि स्तिथ्यामिमुह्यामिचुड
 २० ति यद्येवमद्यश्चोवाभविष्यति युवयोरपि मंदाकिनीमरालयोरिव विनेवायासं समागमः किं ब्र० कथमिव तयोर्व्यतिकरः सं
 हतः इति शृणु अन्योन्यं ललितैरपांगवलनेराविष्कृताकृतयोरौत्सुक्याकुलयोः कथं कथमपि प्राप्तक्षयामध्ययोः देवा
 दायतने क्वचिन्मिलितयोः साशंकमुत्ताम्यतोश्चेष्टाद्यैरभिज्ञानतोरथतयोरसीदन्गोत्सवः तत्कंचित्कालं सोढव्यो विरहवे
 गः किं ब्र० कथं सोढव्यं अप्रतिकारो यं मदनशरसंतापः इति ननु प्रेयसी चिंतयेव प्रतिक्रियतां किं ब्र० सर्वे प्रतिकलमपि
 चिंतयाभि कथं कामेषु दलितमंगमंगात्रणं भवेत् प्रियागुणानुसंधानसंधान करणी न चेत् तदपि संतापतएव संतापः इति
 वयस्य अद्भुतमगेनेहतकस्य चरित्रं निःसारं क्रमशो धनुः प्रतिपरुः किं मार्गणैः किं गुणैर्मंदं स्पंदतिवानवातरुलतागुल्माह राम
 तस्य दनः लीनं पाथमिलक्ष्मयस्य च परं निर्दग्धमूर्तेः पुनः सर्वांगीणमहोत्तनोतिसकथं संतापमद्यस्मरः यदांतरंगत्वाग्रतो २०
 दृष्ट्वा सर्वपश्य० दृष्ट्वा किं ब्र० संप्रति मया सांप्रतमालोकनीयानामतिरमणीयानामाकृतीनां परंपारमालोकितमेनामा

तमातुलो वराहभट्टश्चंद्रिकागृहादायाति महासं किं ब्र० अहो कालस्यैवेचिच्यं अयमिहैव एतावतो वासरान्चेदीकुटीरको
 टरकोण एव नक्तं दिवमप्यतिवात्य पुनरप्यलितपरिहितेशिरसि वैदिकपद्यामनुरुध्य प्रत्यहं प्रातरुदकोपस्पर्शनमिव नित्यक
 र्मविधानमिव किमपि किमपि कुर्वन् अनतिचिरादेव सदवनीदेव इव संवृत्तो वराहभट्टः इति न केवलमयमेवास्य भार्यापि
 न प्रागतीतमिह किं विविच्यतां कामशासंबलेन कारितं योवनापसरणादनंतरं सर्वथामनुपतिव्रतेव सा पुनर्विलोक्य क
 थमयं प्रत्यासन्नो भूत्वा पंचांगं वाचयति श्रुत्वा महासं सखि पश्य० पंचांगमंचितकुशेन करेण धृत्वा पंचिं प्रमृज्य कि
 लपत्ररसेन भूयः आवर्तयन्न सहृदक्षरमेकमेकं तारादिवाचयति तत्पुनरन्यदन्यत् तदेनमसंबन्धप्रलापिनमालापयंती
 तिष्ठसाधयामि परिक्रम्य पुरो विलोक्य कथमत्र मथुरकं उपमृत्य अपि कुशलं प्रियं सरवस्य किं ब्र० कुतः कुशलं भव
 ति भग्नभागधेयानां सोद्वेगमात्मगतं कथमयं किमरुंदं तु कथायिष्यतीव परिहामशीलस्य वचोस्य न विश्वसनीयं भव
 ति प्रकाशं कथमद्यतवाकुशलं किं ब्र० कुटिलचिकुराकुंदस्मेराकुरंगविलोचनाकमलवदनाकंबुग्रीवाकठोरपयोध

सु-भा- रसः किंच शीलनाद्रियतेकुलंनमनुतेनैवानुधेगुन्नारीणांकुलदेवताकिलपतिस्तंचाय्यहोमुंचति किंच्रमः परयोषितः
 पुनरसावन्योनुरागकः स्वप्राणानपिजातुचिन्तगणयत्येषाविद्यार्थेयतः इति वयस्यपणाशयेवपरिभूयतेगणिकाजनगोरवं न
 चेदेवंतदा अकिञ्चैतनखक्षतंपुनरलज्जामुक्तांबरंप्रवृत्तकरणक्रमंप्रचुरचुंबनाडंबरं सशङ्करताउनंसपरिहाससंभावणेन
 कस्यसुरतंमनोहरतिवारवामभ्रुवां उपसृत्यभुजंप्रसार्य आस्यतामास्यतांतावदुपचारेरलंप्रिये कासोपुगुरुकुचाभोगः केदम्
 स्थानमाहसं इतिहस्तेगृहीत्वाउपवेश्य सखिचिरायट्टपानुत्पमनुवृत्तं किंच्र० भावकिमेतावतासंवृत्तंविचारयतुभवानेव व
 ल्लरीषुमधुपेनवल्गातापद्मिनीनपरिभुज्यतेयदि किंफलंकित्तवसोरभश्रियः कर्दमादपिकथंचिदुत्थितेः इति सखित्वदेकायत्त
 चित्तमपिभामन्यासक्तंसंभावयसि ननुनक्तंदिवमपि यत्तावत्पतिबाहुपाशवलयंविश्लेष्यनिश्यागतंयत्कर्णेकथितंरहस्य
 मितत्वेद्यंचदृष्टंपुनः यच्चाप्यस्वलदिंदनीलवलयेगाढंत्वयालिङ्गितंतन्मेतामरसायताक्षिनितरामावर्ततेचेतसि किंचान्य
 दपिकथयामि स्मरतुसखी चिरंपत्यानक्तंमयिकृतकसल्लापिनिगृहेबहिव्याजाङ्गत्वासुमुखिनिवसंत्यांत्वयिपुनः मयानिर्या

राम
 २१

तेनस्मितरुचिनिरस्तेतमसियत्तदावक्त्रंपीतंस्फुरतितदिदानीमिवतव मयूरककिंच्र० वयस्यधन्यः खलुभवान् यतएवमुदी
 रयंतिपल्लवतल्लजाः पतिमुत्कानिडाशिथिलभुजबंधंचलितयाकवाटंनिःशङ्खलघुविहृतवत्यामृगदृशा कचिक्कोणेली
 नोघनतमसिसंकेतकगिरासमाहूतस्वेरंविहरतितयाकोपिसुकृतीइति सखिसत्रीउवैलक्ष्यंकिंच्र० अतएवभवतालघुतामा
 नीतास्मीति स्वगतं कथमियमुपालंभगर्भवचनसंदर्भेणभामधिसिपति तदेनामन्यतो नयामि प्रकारं सखिकासाकंडुककी
 डाकलितकोतुकाक्रांताकांता किंच्र० इयंभमेवमातृधमेयीमल्लिकानामामत्कृतस्नेहानुबंधाबंधुजनमतिसंधायमामनुसंग
 तावर्ततइति सानंदं इदमपिममेवभागधेयं यत्करगलितामिवकांचनोर्मिकामेकामेवत्वांविचिन्वतामोक्तिकमालिकेवपुनरि
 यंमल्लिकामयात्वयासंसमासादिता यदधुनायदिनकुप्यसि किंचित्पृच्छामिइति किंच्र० दृष्टेति सावुरागं उन्मीलत्पुलकं
 कपोलतलयोरुद्गंतमीषद्भुवोशालोलंनयनांतयोमयिपिबत्यास्यप्रवालाधरं व्याधूतारुणपाणिकंकणरवव्याख्यातमस्यावचो
 माभामुंचविमुंचमामितिमनःश्रोतुंसमुत्कंचते सस्मितं किंच्र० त्वमेवतावदीप्सितमिमांष्टस्वयमेवसाकथयतिइति भवतु

मु. भा. तावदिमामालापयामि मल्लिकामालोक्य अये पतन्मपिपयोजाक्षिपादमूलेतवासकृत् कंडुकः करलग्नोयमिति संताड्य
 २२ तेकथं किंञ्च० पतितमपिपादमूलेष्वद्वाद्युत्पन्नशीलमविलंबं कंडुकमपिकापुरुषं करतललग्नंनताडयेत्कावाइति अथि
 किमेतावताहीयते तरुणीपदपल्लवप्रहारंतरुणायेपरमंवदंतिभाग्यं परिपाटलतरं प्रहारपरिभावः किमयं वरोरुतेषां मयूर क
 ककिंञ्च० सखेकथमस्याः कुलक्रमादागतगणिका क्रमायाडवप्रत्यग्रगणिकाया अपिनलज्जाकणिकाइति सुतनुकिंञ्च० भा
 वकुंजरमारुह्य किमिति कुटिलद्वारपथेन गंतव्यं इति सबहुमानं साधुमल्लिकेसाधु सखेकिंञ्च० नैवंखलुवक्तव्यं किंतुवराहमा
 रुह्यपरीषंनिषेधव्यं इति मल्लिकेतमपि किंञ्च० अरेमयूरककुलिस्थयूषाधिनेस्तवकुतो मंडुवेगोरगाधिकारः गच्छ किंदाता
 किंमादातावात्वमिति सखेकिंञ्च० कथमियंगणिकायाडवजननीकटुतराणिकथयतिदुरक्षणीति अपवार्य सखेविरमविर गम
 म कुटिलांतरंगाः खलुकुरंगाश्चः किंञ्च० कुटिलतरांतरंगाइतिवक्तव्यं किंच किंञ्चमहेकुटिलतीक्ष्णकटोरभावानांगेषुमां २२
 तिसुदृशां किमुतांतरंगे यत्तावदाद्यमलकेषुदृशोर्द्वितीयमुज्ज्वलतेतदितरत्कुचकुंभयोश्च भवतुचंद्रिकामालोक्यसोदव्यं इति

लोकयता मन्येवतावदित्थं अस्याः लावण्यांबुनिधोस्मरेणमथितेरोमावलीभोगिना निक्षिप्यस्तनमंदरादिशिरवरद्वंदं
 न कुरंगीदृशः जातलोचवीचिकासुगरलंबिंबाधरेचामृतंतेनाद्यंविदधातितापमपरंलज्जीवनं कामिनो किंच अधरेपल्लवरा
 गोविटपसमाश्लेषविभ्रमोबाहो अस्याभुजंगभोगप्रागल्भ्यंस्फुरतिरोमाल्यांइति पुनर्विलोक्य स्तनाभोगोमध्यंतरलय
 तितावदुरुतयाष्टशुश्रोणीभारश्चलनमपिरुंधेचरणयोः करालंबंदातुंतदपिबतनासीदतिसखीकथंकल्याणीयंमदभिमुख
 मुनिष्ठतिहवात् किंञ्च० कथमियंवयस्यमालोक्यचिरपरिचयसमुपचितप्रणयेवसविनयमुत्तिष्ठतीति अथकिं इयमंगरा
 जामात्यस्यकलानिधेः कलत्रंचंद्रिकानाम किंञ्च० केनपुनरनवद्यांगीगणिकापद्यामवतारितेति ननुभगवताभावजेनैव
 किंञ्च० युक्तमादवयस्यः विसदृशघटनाकुटिलंपंकजयोनिंचिरायपरिभूय करुणाशालीकामः कांतानांकांतमनुगुणंकु
 रुते भवतुतदियंवयस्येनगणिकासतीपरिगृहीताकिंवाकुलांगनासत्येवेति सावज्ञं किंगणिजनंगणयतिसाधारणोभुजं का
 गडवतवप्रियसखोभुजंगशेखरः किंञ्च० एवमेतत् कपणावधिकंप्रेमनटनंपण्ययोवितां पल्लवेषुपरस्त्रीणां कुचनैसर्गिको

सु. भा. २३ कश्चिद्वर्धजानुकलयनशोकः समुज्जंभणं त्रीडाकारिविवेचितोर्विनमयन्वक्राणि वामश्रु
 बांधो गणापुरतस्ततः प्रसेहेनं प्रसेतोतिशारवामृगः श्रवणमभिनीय नाडीभेदविभिन्नकालकलनाविज्ञानसंमिथयेदेवज्ञा
 भिहतादमंदघटिकाघंटा मणेरुत्थितः लोकानां श्रवणोत्सवं विरचयन्नुधन्क्रमाद्रोदसीडाधीयान्निनदः कदंबमुल्लन्यायात्स कु
 मुज्जंभते तदयं मध्याह्नसमयो वर्तते उर्ध्वमवलोक्य सरवे पश्य पादाबुदयतरपर्वतमस्तकेषु विन्यस्य सांडरुचिरयमहस्त्रभा
 नुः अन्वेष्टुमंधतमसंगहनेषु लीनमारोहतीति गगनाग्रमयं प्रतीमः किञ्च० ममतु पुनरेवं प्रतिभाति कांतारलीनमिव सैतम
 संविचेतुमाकाशपादपशिरवामधिरुह्यमानुः भूयोप्ययं पतनभीतइवाखिलाशारवालिं निजकरैर्युगपद्विभर्ति इति स व
 मंतादवलोक्य अहोस्त्रावराणामपिशरणागतपरित्राणपरायणाता पश्य० अंगुल्यादिनकरमंडलं निर्दिश्य रोषादेषकरा राम
 नप्रसार्य कुरुते सन्नाहमङ्गां पतिश्छायां नाशयितुं निजातपभयत्राणोद्यतां पादपान्निर्दिश्य अद्यतां एतेभूमिरुहास्तुष २३
 लुकरैः संरुध्य भास्वत्करान् गोपायंति किञ्च० नकोनुवापरपरित्राणोद्यतं जायते परंतु छायापरिपालमेव न पादपानां प्रसं

सापदं येपाक्यंति निरुपाधिपलादिभिः स्त्रैः पांथानकुतोपिविषयान्कचनप्रयातान् स्वाकारमेव दधतीं स्वशरीरजातां छा
 यां नपांतुतरवः कथमातपाते इति अन्यतो दृष्ट्वा कमलोदरमकरंदं सपदिकदुष्णां विहाय सानंदं मदशिशिरकरटपालीम
 भिकलभानामुपैति मधुपाली कतिचित्पदानि गत्वा इयमिह सिक्तं स्वेदपयोभिः सक्तं करजघ्रणेषु चोर्देषु सीलकृतिसंकुचद
 धरं कंचुकमवल्लाशने रुदं चयति किञ्च० एवमेवेत उच्चैरुन्नमनाद्गुजालतिकयोरुन्नम्रितोपाश्वयोराशनाई नखत्रणांकव
 लयावादर्शयंती कुचो विभ्राणाचुबुकांचलेन मिचयं विंबाधरापाटलं कांतामुंचति निःसहातपपरिक्लांताशनैः कंचुकी इति
 पुनर्विलोक्य कथमग्रतएव समुदयकनकदंडकांडकलितपांडुरातपत्रपुंडरीकमंडल छायांतरितघनातपाकापिकमलसुखी
 सरवीकरमवलंब्य सलीलमभिमुखी भवति निर्वर्ण्य करैर्हारं मुखपरिमलं मोहनदृशोरुचांतेतानेताकमलममलं बांधव
 मिति रुपाच्छत्रच्छातिरयतिरविंशीतकिरणोदुलोरोकं लोकोरिपुविभवमालोकयतिकः सप्रत्यभिज्ञं कथमियमस्मदपहत
 कोमारानातिचिरादेव समग्रयोवनावतारातारा यतः उद्देहं प्रतिपद्यकचदरीभावं समेत्य क्रमात्पुंनागाकृतिमाप्यपूगपदवी

मुंभा. २४ मारुहविल्वश्रियं लब्धातालफलोपमांचललितामासाद्यभयोधुनाचंचत्कांचनकुंभजंभणमिमावस्यास्तनोवभतुः आलिंग्य
 आत्मगतं अलंकोडीकर्तुंयदपहतमप्यंगमभवद्भुजैर्नेकेनापिप्रथमपरिरंभेगृह्यः तदेवाद्यप्रेम्णागतमपिमदंगैकरसतांन
 मातिप्रोत्तुंगस्तनभरतयाबाहुयुगले प्रकारं अयिअपिनामयदाकदाचनस्मरसिभुजंगशेखरं सोपालंभंकिंन्रं किमिति
 स्मरामिकितवाचारंभवंतं मायाविन्यतिकर्कशात्मनिदयाहरेमृषाभाषणेमिथ्यावाद्यविडंबनैकचतुरेश्रीकृष्णकिंमेत्वयि
 आस्तेकोपिवियोगभीरुरनिशंकृष्णाममांतर्बहिर्यंपश्यामिचसल्लापामिचमुहुःश्लिष्यामिहृष्यामिचइति सहर्षमात्मगतं
 कथंवारयुवतिजातेरपिप्रेमभारबंधुरंददयं प्रकारं सखिजानामितेसाहजिकरागरमणीयंचेतः भवतुकेयंपाश्ववर्तिनी
 यस्याः किंचित्किंचिदुदंचतीवचलयाकारेणवक्षस्तुलीमंदमंदमिवाधिरोहतिवचोलीलाक्रमेवक्रिमा स्तोकांस्तोकमिवाकिर राम
 स्तिसरसक्रीडाविसोलोहशोर्वारंवारमवेक्षतेचमदनोवस्तुंवरंग्यावपुः किंच पदमधरदलेविधायरागःप्रविशतिसंप्रतिमा २४
 नसंमृगाक्ष्याः पततिकुरिलतापिकुंतलेभ्योविपुलविलोचनलोलवीचिकासु किंन्रं भावइयंममेवकनीयसीशशिरेरेवा स

चंद्रिकेकिंन्रं मयूरकत्वयिकिंचित्प्रथममुदितमविनीतं तदनुयोवनमदुर्ललितायामस्यामपिकिंचिदुदंचितं किमेताव
 तापश्यतुक्रोडाचातुर्यमस्याःपल्लवपाणेः अयिमल्लिकेमुधाकथाःकलहंपरिहासकुतुकेमयूरकेविहरतावत्कुंदुकेनेति स
 हर्षमात्मगतं दिष्ट्यामल्लिकामयूरकोसमीकृतवतीचंद्रिका प्रकारं सखेपश्य अयिबुणिनमपिसुहृत्तंकंदुकमालोक्य
 ताडितंतन्या परिन्त्यतिकुचभारः किंन्रं कर्कशावृत्तस्यकुत्रकारुण्यंइति वयस्यदीयतामितोदष्टिःयत्रशुकमालाप
 यतिशुकभाषिणीति विलोक्यकोतुकं आलापयंत्याःशुकभाषताक्ष्याःमूर्तासुरवस्त्राक्षरपंक्तिरेव विलोक्यतेस्याविमले
 कपोलेताटेकमुक्तामणिविंबदंभात श्रवणमभिनीय कोयंकलःपौराणां किंन्रं वयस्यगत्वानिद्रपयावइति सखिसा
 वधानंतिष्ठइति कतिचित्पदानिगत्वा पुरोवलोक्यसंकोतुकं सखेपश्य अयमिह पौरानाकुलयत्यंततइतःपश्यन्पत २
 त्यापणेव्यग्रानापणिकाचिद्वत्यवदनंवित्रासयन्गर्जति पाणिभ्यांयुगपन्मुखेनचमुहुर्दृष्ट्वातिमुज्जानयवान्धावत्युत्सुव
 तेइवत्यपिकपिःप्रासादमारोहति सहासंकिंन्रं प्रतिक्षणविलक्षणंखलुप्लवंगचेष्टालक्षणं पश्य लीलाचंक्रमणेविदं

मु. भां. मन्त्रैवभजंतिकेपिधन्याः अन्यच्च भृंगोत्पलांबुरुहकंबुमृणालकोशशोवालवीचिसलिलभ्रमसेकतानि यत्रेभहस्तकमवस्यु
 रितानिभांतिक्लीडंतितत्ररसिकाः सततंसरस्यां किंच० सरवेदीयतामितोदृष्टिः अंबुसिक्तविमलांवशंतराटिंबमानजघनोर
 मंडलाः उत्तरंतिसरसोद्यवालिकाश्चित्तमोहकरसिद्धमूलिकाः इति दृष्टास्मरणमभिनीय वयस्य विमलसलिलासिक्तास
 क्तांबरप्रतिबिंबितांमुदुरवयवश्रेणीमेणीदृशांममपश्यतः स्मरतितदलंचित्तंव्यक्तंयदारचयनपुरामुषितवसनेमंदंकुंजंग
 तेमयिगोपिकाः पुनः किंच० इतोविततनलिनदलछायायां विकचराजीवराजीविरचितनिवासा राजहंसा इति छायामायत
 नालपत्रकपटछत्रोदितामाश्रिताकुर्वाणानिजपक्षपातिभुवनंकोशोदयामोदिनी सानंदंकविभाषितानिकलयंत्यावडपद्मा
 सनालक्ष्मींविंदतिराजहंसपरिषन्नामानुत्पामियं पदांतरंगत्वा इदमिदानीं अविरलतरुनिकरनिवारितरविकरप्रवेशं
 रविकरप्रकाशचकितगुरुतिमिरशरणीकरणीयलतागृहप्रवेशं कचनसमुल्लसितशातांगमिवविकसद्गोकशाखिभिः
 कचिदुन्नतमातंगमिवनिविडसमतमालतरुभिः कचिदुद्गारतुरंगमिवक्लीडाकुरंगैः कचनवाचालबंदिद्वंदमिवकलकालाय

राम

२५

मानकोकिलकुलैः कचनपुरोत्तंभितपताकमिवराजरंभाभिः कचिदुद्ग्रांतकुंतमिवकेतकीप्रस्थनेः कचिदुद्यतकरवालमि
 वचूतप्रवालैः कचिदुद्धतातपत्रमिवशातपत्रैः कचिदुद्धतचारैममिवचपलकलहंसेः कचिदुपनतगीतमिवमधुरमधुकरसं
 कोरैः कचिदुदंचितनटनचटुलवारनितंबवतीनिकुरंबमिवमलयानिलवलितललितलताभिः कचिदुपरचितवितानमिव
 कायमानैः कचित्कचिदुद्धितपटमंडपमिवकुसुमितलतानिकुरंबैः समंततश्चकुसुमशरनृपशिबिरमिवपुनरनेनसकले
 नापिस्फुरतिपुरोद्यानं अपिच मधुराशरोविलासामधुरसकलनाकुलालिसहकारा अक्षतरूपश्लाघ्यावनिताजनतेवभा
 तिपुरवन्या किंच अलिकलसदगरुतिलकाचलदलकांतासुवर्णकृतमाला तरुणवयोरमणीयातरुणीलीलांदधातिवनरे
 खा अन्यच्च मृदुलवलिललितमध्यंष्टुलकुचंचारुविपुलभूजघनं पुन्नागस्पृहणीयंस्फुरतिवनंयौवनंचनारीणां वनंप्रवि
 श्य सरवेपश्य मंदमंदमुपगम्यभारुतेमंजरीकुचकिशोरकस्पृशि रागवत्यपिरसालवल्लरीपल्लेनपिदधातिपाणिना पुन वे
 र्विलोक्य कोयमपरिशीलितसंनिवेशादवआविष्टवमुक्तचेतन्यद्वमुषितेन्द्रियद्वअनियतमिवइतस्ततोविवशमेवकथंक

मु. भा. २६ थंचनवलादात्मानं संचारयन् क्वचिदपि न विश्राम्यति निर्वर्ण्य किं० वयस्य कलहं सकोमदनविह्वलः परिभ्रमतीति
 उपसृत्य वयस्य किमितो भ्राम्यसि किं० किंकरोमि अत्राकारितमत्रचुंबितमिहाश्लिष्टं चहृष्टं पुनस्तनंग्यात्रविसृष्ट
 मत्रशायितं चात्रैव संभाषितं इत्थं कुंजगृहेषु तांतसु मनस्तल्पेषु वापीतटकीडांसेकतकेषु च प्रतिपदं भ्राम्यामिताम्यामिच
 इति कया गणिकया मुषितचेतनो मुह्यसि आः किमु व्यते गणिकयेति नहि गणिका जेफामुकस्तव वयस्यः किंतु प्रभा न
 करकलत्रस्य कमलिन्याः कैरपि विभ्रमेर्विभ्रांतस्वांततया मना गणिनात्मनः प्रभवामि सखे साधु उपरिष्ठवस्वभावाः प्रायो
 गणिकाश्च तार्णकणिकाश्च कथय कथं गाहं तारसिकास्तं मनां सिंसरं सिंचस्वरसात् मयूरकसशिरः कंपं किं० सदृश एव च
 कमलिन्यां कलहं सकस्य रागानुबंधः अपि च तादृशमेव तदीयं सोदयं यतः वीथीमुपेतियदिनाम विलासिनी सा देवोत्सवादि सम
 दिवसेषु यदा कदा वा व्याजात्कुतोपि विनिवृत्य पुरोजुषोपि पश्चात्तु गतिपरिफुल्लदृशो युवानः इति सखे कलहं सक कथमना २६
 या समत्रैवोद्याने मिलितोसि किं० कथमना या समासाद्यते परकलत्रं शृणुतावत् वीक्षाविभ्रमचेष्टितैरपि मनोविज्ञातुमेवा

प्रत्यभिज्ञाश्चर्यं कथमेतावतैवानेह सा तावदियमियतीमाकृति संपदमधिगताममखिमामालोकयतः अव्यक्तवर्णमपि क
 र्णरसायनं यत्प्रायस्सुखलत्पदमपि प्रियदर्शनं यत् आभाषणं च गमनं च तदेव साक्षादद्यापि मे भवति शेषवत्तमस्याः तद
 स्या अपि कोमारं अहमेवापहरिष्यामि मयूरक किं० विदग्धः खलु भवान्मुग्धांगनाजनमनोरंजनकलासु इति यद्येवमंगी
 करोति प्रेयसी तारा तदा हि सफलं मे वेदग्ध्यं सखि किं० मदनुभुक्तशेषं किल तथापि भोक्तव्यं गच्छ गच्छ कवोरातपेन पादनखं
 पचेपथि किं हृथालापेनेति तर्हि गच्छ वयमप्युद्यानवाटीं प्रविश्यातपमपनेष्यामः सखे पुरोद्यानपथं प्रदर्शय किं० इतः २३
 ति परिक्रम्य विलोक्य विलोक्य सकोतुकं कथमत्र सरसि माध्याह्निकस्नानमाचरंति महीकराः विहस्य किं० अनवरतज्ज
 शयपरिचयादेव नृणामेषां प्रद्वितिनमति शोते मतिजाड्यं किं० सितासितसरित्स्वमुखमहातीर्थशशोरपि महत्तरमिदं मरकतना
 मकंसरः पारलौकिकस्वरसाधनमिति पोरणिकगाथा मनुधावतां अवनीकराणां जनिवारणीयमंभो वगाहनत्रतमिति नमुरह
 स्य विदामत्रैव सुखमस्ति यतः दरहारे विलोकनापदेशा न्मिलिते यत्र सितासिते तटिन्यो सुदृशां पुरतो वगाह्यतस्मिन् स्वर

मु. भा. २७ रमार्थनाभंगभीरुणानिसर्गसरसेनप्रकृतिविशेषेणवा क्रमेणास्यजनस्योपरिआहितरागानुबंधाबंधुनपिश्वश्चमपिश्व परि
 शरमपिपतिमपिपरिजनमपिअतिसंधायकृतसमयबंधायदायदास्वयमेवमामभिगेतुमुद्यच्छतितदातदानिष्कारणवैरिणा
 द सदृशसमायोगविघनकुटिलेनपरश्रेयोविधातकारिणाप्रकृतिहारुणेनकरुणागंधविधुरेणवात्मल्यकथानभिज्ञेनदुर्विदग्धे
 नविधिनावहूनपिवासराननकेवलंविफलमनोरथाकमलिनीकृता किंत्वसाविवाहमपिशोकमलिनीकृतः ह्यस्तनेतुपुन
 रहनिगमस्तिमालिनिशनेरस्तगिरिमस्तकादवतीर्णेचरमाणं उपरिपरिलग्नमयूरखमंजरीभिरिवरविपतपरिशुभितजलधि न
 य जलोत्पतितवावेडेशिखाभिरिवविरहिजनहृदंतार्णगृहवितीर्णपरिशिष्टमदनविमृष्टदहनहेतिभिरिवसंध्यागगुचिभिरापा
 दलेषुपयोदपदलेषु दुर्विषहतदुष्पवेगासहिष्णुतयेवतारतरविगवमुखरमुखंअभीक्ष्णकृतपक्षपुटविधूननंचशिशिर राम
 कुसुमरसपरागपिहितकुलायमहीरुहंगमेषुविहंगमेषु तदातदालोकनमयादिवश्रियाविघटितदलकवाटेषुकमलवा २७
 देषु तत्कृतदुरंतसंतापादिवसंजातविस्फोटेषुकुमुदमुक्तास्फोटेषु समुत्तरंगदुत्तंगतदंगारकणिकास्विवदर्शितावतासुतारा रा

सु गगनतलगाढलग्नाभिरतिबहुलतयापुनरवगलंतीभिस्तदुज्ज्वलकज्जलधूलिभिरिवतिमिरपालिभिराक्रांतेषुदिगंतेषु
 विस्फारतदीयविस्फुलिंगेषिविविद्योतितविपिनांगणेषुज्योतिरिंगणेषु किंच विफलजनचक्षुषि विस्फुरितसकलतारकारो
 चिषि प्रचीयमानकोशिकदृगायुषि दूरदृश्यानलार्चिषि द्यमानचक्रवाकहृदयप्लुषि चंचरीकपरिपीयमानकुवलयमकरंद
 विधुषि उद्देलवकोरिकातृषि उन्मिषदोषधिज्योतिषि उदयदीपिकात्विषि उद्दोधितकुसुमधनुषि शिशिरमरुदनुमीयमान
 सरसि नष्टसंध्यागतेजसि अपरिदृष्टचंद्रमसि अप्रविष्टचंद्रिकामहसितस्मिन्ननेहसि प्रबलतमःपटलपटकृतावगुं
 ठनतयाकेनचिदप्यलक्ष्यमाणोनिभृतपदक्रमंक्रमात्यभाकरगृहप्रांगणंप्रविश्यतस्मिन्नेवपूर्वकृतसंकेतस्नाननिकेतनेन्यव
 संडति तर्हि संप्रदायज्ञोसि स्नानालयेवाततनिष्कुटेवागोष्ठेपिवापुष्पकुटीरकेवा परांगभोगपरेणयूनावस्तव्यमालोकवि ना
 लोकश्चन्ये ततस्ततः किंच ततस्तस्यादेवरस्तदेवगृहं गृहीतधूमवर्तिरंगाराथिप्रविश्यसमुपविश्यचुल्लिसमीपभुवितव
 त्येनैवकेनचित्पुष्टावशिष्टेनकाष्ठेनगाढावनमितमूर्धाकिंचिदुल्मुकमुल्ललयन्उपरिपरिवडभस्मपरागमुत्सारयन्वदन

मु० भा

२६

गाढ

मरुतायावदेवदरदृश्यमानांगाररुचिभिरगारतिभिरनिकरं मदीयधैर्यसारेणैवसाकमपसारयतिस्मेति हंत अत्याहितं ततः२
किं० तावदेवमडुपकंठगतेसलिलकलशोमयेवनियातितेतदंबुपरिवाहविगाहनसमसमयंसफुत्कारमुत्थितेनकडुष्णोभस्म
नायुगपदेवनासानयनवदनविवरपातिनाकमपिविकारंआपादितः तत्कालमेवकलशपतनचकितयलायमानगृहविडालकं
कलशापतनकारणंमन्यमानोमन्युनाशपन्काधेनक्षिपन्पक्ष्मपुटेनासिकामधरंभ्रशूणिचकरांचलेनपरिमार्जयन्नष्टद्रुताशन
तयानिराशोनिर्जगामइति सहर्षं दिष्ट्यापुनरुज्जीवितोसि ततः२ किं० गत्वापंचषाणिपदानिपुनरेवनिवृत्यवामकरेणक
वाटमाकृष्यबहिरायसकीलकेनबधानिरगात्इति सविषादंकष्टं२ ततः२ किं० अथकथंचनकंचिदिवसमयमवशि
तोमंदंमंदंकवाटपुटंविघटयितुंअनेकधात्मानमायास्यनीरंध्रकृतबंधनतयाबहुभिरप्युपायैरशक्यविघटनमवधारयन्नचिं
तयं तदाखल्विदंकवाटबंधमकिंचित्करंभवति यदिनामसाप्रसीदतिप्रेयसीकमलिनी यदिचकेनचिदंतरायेणोपहन्यमान
यानयासदनान्निर्गतुमेवनपार्यते तदापुनरत्रैकवाटबंधेननेष्टिकारचितभित्तौअभेद्योपरिपरिच्छेदेसप्तछन्ननिदारुपंज

च

गम

२६

क्षमंज्ञातेप्यालपितुंनशक्यमथवासंभाषितापिक्रमात् नेतव्यास्ववशंकथंकथमथानीतापिछूतकचित्तानिर्विघ्नंपुनरंत
रा तःपरवधूसाद्यतेवानवाइति आत्मगतं एवमेवेतत् अत्रायंसोहामिनीकामुकेमयूरकएवोदाहरणं अथवा मय्येवतिष्ठति
भग्नभागधेयेकिमन्यगवेषयोणंप्रकाशं एवमेतत् किमालापःस्वरंक्षणमपिकिमेकंवसतिकिमाश्लेषोगाढंकिमुहदसौपं
शु हित्यमथवा रतांतेविश्रांतिःकिमिहपरकीयाधतैरेतदप्याश्चर्यनःपरिपततितारखिवहृदयं तत्कथमासादिताकमलिनी
वयस्येन किं० सखेतल्लतेमत्कृतायासोमासमेकंनक्तंदिवमपिकथ्यमानोपिनपार्यतएव श्रुत्वावाकिमस्मिततःप्रसो
जनं फलितंतुकथयामि सारवलुप्रथमावलोकनप्रभृति प्रकर्षेणवाप्राचीनपुण्यपाकानां अनुग्रहेणवाश्रमयहाणां
आतुकूल्येनवाकुलदेवतानां अनुरोधेनवामधुमासवासराणां हाक्षिण्येनवादक्षिणानिलानां गोरवेणवाकोकिलकुल
गुह्यपदेशानां महिमातिशयेनवामधुमदचपलमधुव्रतविरुतमंत्राक्षराणां प्रभावेनवाप्रसवरजःसिधचूर्णानां महत्त
यावामदनमहाराजाज्ञाविभृतीनां किंबहुना स्वकीयेनैवपरतायासहिष्णुनास्वभावतरलेनरसिकसमाजहृदयरंजनेनप

३

मु. भा. २९ घालविपुलविलोचनवसति **स** सीमाविभागहेतुनासेतुनेवनासिकावंशेनालंकृतां गृहदीर्घिकांसिकुमुदकुवलयवलेपसार **विका**
 मपसारयितुमिवततइतोदिक्षुकटाक्षान्विक्षिपेतीं जांबूनदांबरपरिपिहितावयवतयासहोदरीमोहमिलितयवसोदामिनीलत
 याकृताश्लेषां विमलनखमणिप्रतिबिंबदंभकृतपादपतनं वदनकमलपराजितंचंद्रमसंपदक्रमापदेशेनपदेपदेविधूयावधीर
 यंतीं गुरुकुचकुंभमंजरीमंजुलतनुलतापरिमलतरलपटीरपवमानमंतरांतरापयस्तपटांचलोच्चलनकपटेनयाणिकमलेनपरि
 घनय हरेतीं प्रादृषमिवैपयोधरां शरदमिवप्रसन्नसरसाश्रयां चंद्ररेखाभिवचारुसुधाधारां समुद्रसंपदमिवसमकरस्फुरितकंकणा
 भिरामां रामां ताराभिवसुग्रीवाधिरोपितहारां सुयोधनसेनाभिवकर्णावसक्तगांगेयाभरणां सुमेरुधराभिवसुवर्णमेखलां सु
 रवनीभिवसुरतरुचिरोपगूढस्वांतां समग्रसकलावयवामपिदक्षिणानंगविभ्रमां सेनामय्यवलां संजातसाल्विकोदयामपिसां **राम**
 इतमोविगाहनकूटहलां गुणानुरागिणीमपिदोषागमोत्सकां परलोकभीतामपिअंगीकृतस्वेरभावां तामेवकोनामपश्य **२९**
 मिति सखेरविरवरकिरणसंतापितोपिशिशिरकरकलामालोकतेनकिमुकुमुदाकरः ततः **२** किं च० ततस्तदवलोकनसुधार

साय्याथितसकलावयवतयाकमपिप्रमोदभरमंतरमांतमासाद्यसद्यएवतयाविघटितकवादबंधेप्रागेवदरविद्युतकवादपुर
 निहितकरंपुरस्तात्प्रसार्यपूर्वकार्यकायजसाम्राज्यकमलांकमलिनीकरेणगृहीत्वातमेवमज्जननिवेशंप्रावेशयं प्रविश्य ध
 म्मिलेमममुंचमुंचकिमिदंगृह्णामिचेलोचलंहारस्तद्व्यतिष्ठतिष्ठतिष्ठगुरवोनिष्कारणाशंकिनः मंदंजल्पगृहेपतिः स्वपितिमेधु
 तेतिमल्लापि **नि** नामालिंगितवत्यमुक्तवसनासासत्वरंप्रेयसीइति सखेधन्योसि **यतः** वेत्रयाकिंतवकंचुकींश्लथयितुंवेणी
 गृहमाकृथा राज्यंनेदमराजकंतवबलात्कारेधिकारःकुतः नीवीमास्पृशतेस्पृशामिचरणावित्यालपंतीहठातयेनालंपरि
 भ्यतेपर **वधूः** सोयंहिधन्योयुवा **ततः २** किं च० ततः पादायेणकथंचनस्थितवतीबाहूनिधायांसयोरुन्नम्योरसिमेगुरुस्तन
 भरेणोल्लेखनंकुर्वती बालाचुंबनलंबितेवचपलंस्पृष्ट्वाकपोलरुल्लींआसिंचन्ममकामपिश्रवणयोरालापपत्रपांसुधां यथाकि
 ल अद्याहंशिरोवेदनापरिहनेनार्यपुत्रेणश्वश्रूसमीपएवशायितुमादिष्टास्मि श्वश्रूश्चमांप्रागेवशायनगृहंप्रतिप्रस्थाप्यनि
 द्रांप्रविश्यवर्तते तदेहितावहावांअशंकंपुरोद्यानेविहरावइतीति सखेसाधुमंत्रितंतया श्वश्रूसमीपशायिनीमन्यतेपतिः

मु० भा० पतिसविधशायिनीचश्चरुस्तदुभयतोपिनशंकनीयं ततः किंच० ततश्चविततनारिकेलतरुशारवादलवयलेकायमानां
 ३० तरितवंदकरधोरण्यासरण्यातयातरुण्यातावदिदमेवोद्यानमानीतोस्मि आनीयचसा सल्लापकेलिकरताउनसोपहासतां
 बूलचुंबनकचग्रहणेर्विलासेः उद्बोधितांगजतयास्वयमेवतावत्प्रावर्ततप्रथमतोरतयेनतभूः किंच कंचाश्लेषिणमुन्न
 तस्तनभरश्रोणीतटग्राहिणंसंसक्तोरुयुगंगृहीतजघनप्राकारमप्यंततः प्रागेवश्लथबंधमिंदुवंदनागादावमर्दासहंविज्ञाया
 त्यजदाश्रुकांचनपटंच्रीडाकुलापिक्षणंइति मधूरकसहासंकिंच० कांचनपटमित्यभाग्यंमासुज्जीवितवानसि यतः आ
 त्मानमेवतादृशमत्यजदितिकथयसीतिभीतोस्मीति सस्मितंभवतु ततः किंच० वयस्यततःपरं प्रागल्भ्यंपुरुषायितेम
 मपुरःपश्येति सन्नध्यातन्यातावदुरेजयापिस्तुचिरंविक्रम्यरम्यंतया श्रान्त्यावक्षसिमेनिपत्यचपुनःसापत्रपंसस्मितंसा
 कृतंचसमीक्षितंमृगदृशायत्कथंतत्कथ्यते एवमनेकविधविहारेरायामवतीमपियामवतीविरामवतीमाकलय्ययावदेवपु
 नरहमेकवारंआलिङ्गितुमुद्यतोस्मितावदेव कराभ्यामाकृष्यकणितवलयाभ्यांसरभसंसमासज्यस्वेरंकुचकलशायोरुतु

राम
 ३०

परि

रेवुधिपूर्वमात्मनेवनिपातितस्यममप्रभातेगृहपतिकरपतनमश्येवेमसंशयमेवभविष्यति कोत्रप्रतीकारः कोवानिर्गमोपायः
 कावायुक्तिः किंचाचारणं कस्मेकथयामि कथंगौरवंपरिपालयामि कथंवाजनोपहासंहरामि कथंवाबंधुगृहेषुचरामि कथम
 पनेतव्योपवादः कथमवलोकनीयागुरुवः सर्वथाचोरंजारंवाव्यपदिशंतिजनाः किंच किमनुभूयमहत्फलंएतावत्परिभवस्य
 न भाजंतांनीतोस्मि यदनुसंधायसर्वमपिविस्मरामि किंच नालिङ्गितंघनपयोधरतुंगमंगंनस्वादितंमधुमेरेप्यधरप्रवालं नाघ्रा
 तमाननपयोरुहमप्यमुष्याहंताधुनेवकथमापतितोंतरायः इत्यादिकमामीलितलोचनमेवाकलयन्कमपिपदशब्दमश्रोपं
 श्रुत्वाचोन्मीलितनयनोहारसंधिविवरप्रविष्टेशायामिभिरिंदुकांतमयकुंतानुकारिभिरर्धावमथितगेहांधकारैरपरिस्फुटाकार
 विशेषमर्थजातमुपदर्शयद्भिरनतिबद्धभिरिंदुपादैरनुमितचंद्रोदयसमयपरिमाणः साशंसात्रांकंचकवादविवरदत्तचक्षुरतिप्रो
 दचंद्रातपतयानिःशेषपरिस्फुटाकृतिं दर फुल्लमल्लिकादामवलितकेशकलापां शशिकिरणपाशपरिवेष्टितमिवतिमिरपटलं
 शिरसाधारयंतीं सदनवनविहारवकोरकवलितचंद्रिकातुच्छप्रदेशान्अच्छकपोलकांतिधरे राशूरयंतीं श्रुतिपथविलंघनजं

च

मु. भा. ० हंसकस्य शिशिरोपचारं कारयति स्मरणमभिनीय स्वगतं प्रियाप्रस्थानरुत्तांतावगमाय प्रेषिता किल मया वनया लिकामरालि
 ३९ का भवतु प्रकाशं केदानीं मरालिका कलहंसककिंज्रं वयस्य मरालिकानामग्रहणे स्मृत्वा कथयामि सारवलुडतः प्र
 वेस्मिन्नेव मुहूर्ते वयस्य मेव सुचिरमितस्ततो न्विष्यान्विष्यानुपलभ्य कापि मत्सकारा मागत्य अये कलहंसकतव प्रियसखे सु
 कुंदः चिरमन्विष्टोऽपि न दृष्टः तदा गते तस्मिन्निदं तस्य करे समर्पणीयमिति स्वकरकुसुमपुटिकां तदुत्पत्रिकाशुगलं मडपकं
 ठे निधाय मया पुनरपि त्वमेव तदा गमनपर्यंतं स्थित्वा गच्छेति मुदुरुदीरितापि ननु तावदहं राजवल्लभं न मंदारेण पुराहिरघन
 तं कालिकाया बल्युत्सवं कारयता कुसुमानयनायादिष्टास्मि तत्क्षणमपि विलंबितुं विभेमीत्युक्ता गतवतीति सहस्रं स्व
 गतं विजहाति वक्रिमाणं विधिरधुना तावदीषदीषदिव शुभसूचकान्यमूनिश्चरन्ते कतिचिदक्षराणि यतः अद्योत्सवदि ३९
 नेनूनं कन्यकापत्यवत्सलः प्रस्थापयति मंदारोभर्तुं गेहं न मंजरीं ततस्तत्रैव कालिकोद्याने प्रियतमापूरयिष्यति मनोरथमि
 तितर्कयामि प्रकाशं सखे एकांतावदुपनयपत्रिकां किंज्रं इदं गृह्यतामिति गृहीत्वा विलोक्य कथमिदं प्रिया कवरीभ

रपरिमलितं केतकदलमेव तदेव निर्दिश्य प्रियावियोगविधुरं ममेवाकृतिनस्तव परिमलानमभूदंगं केतकच्छदतत्कथं अ
 यथा आनीय सस्मितमुखीभिरलंसखीभिर्नंदोमिमुग्धदववेणिकयानतांग्याः हे केतकदले त्वेवं नरेवैर्लिखंत्या भुक्तस्त्वमे
 मेव सुरुती पुनरेष नाहं सखे किंज्रं वाचयेति प्राकृतमाश्रित्य वाचयति सत्थिमहाभाग स्मरसागच्छमिमं दभाडणीपद
 भवणं ॥ स्वस्तिभागस्य एषा गच्छामिमं दभाग्यापति भवनं सास्त्रं वयस्य अतः परं न शक्नोमि वाचयितुं कंपः पाणोः श्ल
 थयति बलात् केतकी बर्हमेतच्चक्षुर्वाप्यः रुग्णयति ततो नैव वभातिलक्ष्यं चेतो मोहप्रसरकलुषं बुध्यते नापि किंचिज्जातं रू
 न्यं शिवशिवजगत्प्रसिद्धेति प्रियामे तत्त्वमेव वाचय गृहीत्वा किं वाचयामि ओहरइति पदं मपि अमापज्जुल्लोतु मंहो हि सो
 हइहाव अंगं अन्ताणं हरइतु कहलग्गं ॥ अपहरतीति पतिर्मां प्रियमापया कुलस्त्वं भव सहरति तावदंगं आत्मानं हरति त
 थिकथं लग्नं अणं असीसमि कडुअपाणी सद्वारं शाहविण्णाप्यवेधितुं काउणमइमिणेहं माणिअकाअमिणिह ओहो
 दि ॥ अन्यच्च शीर्षं कृत्वा पाणिं शतवारं नाथ विज्ञापयामित्वा कृत्वामयि स्नेहं मानिज्जकाये निर्दयो भवइति साधुसं

मु. भा. अतिसाहसमारुहमियंतेवप्रियेतया असाविदमपिष्टण्वनहंतप्राणिमिकर्कशः वयस्योकिंञ्चः सखेसर्वथानास्मिन्नदिवसेत
 ३२ स्याःप्रख्यानंभवति परंतुश्वशुरकुलमाकलयितुंतस्याःपतिहतकेनकेवलंविचेष्टमानेनभवितव्यं तथाहि मृष्टान्नेषुमृषारुचि
 स्सुवसनेदर्पादिवानादरःसांत्वोक्तो कुटिलोक्तयः किलमुहृद्भावेपिसासृयता प्राप्तेषुत्वयवासरेषुचपुनःसद्यःप्रयाणोद्यमस्तज्जा
 मातृपदांकितोनकुरुतेकिंनामदुश्चेष्टितंइति प्रकृतिरेवयंमृषाणांयत्प्रस्तुतेषुप्रतीपाचरणं किञ्च० इमामपिपत्रिकांशृणोतुव
 यस्यइति साशंकं सखेविभेमिश्रोतुं पुनःसधैर्यं किमिनोधिकंदारुणंभविष्यति वाचय० किंवाचयसि स्वस्तिमस्तविला
 सिनीजनमस्तकमणिस्तोमनीराजितचरणनखमंडलाय विटमंडलाखंडलाय युवतीहृदयानंदकंदायमुकुंदाय सादरमिद
 माकलनीयंवयस्येनवचनंवात्यमित्रस्यवीतिहोत्रस्य माप्रसृताप्रियतमेतिहृथाविषादं प्रागेवसापुनरुपेतिगृहानुप्रवोदोत
 माभारतीमममृषेतिचजातुशंकांज्योतिर्विहांव्यभिचरंतिवचांमिनार्थं तत्कतिचिदेवकालकलाःसादव्यःसंतापःइति विहस्य
 सायमागंतुमेवकिलमहोत्सवमप्यनादृत्यपत्यातामादायप्रातर्गतं किञ्च० वयस्यमामेवं नखलुंदेवज्ञामृषाभाविणोभवन्ति

राम
 ३२

लकयोः गलत्कांचीहामन्यलघुनिसमारोप्यजघनेतयाबधोगादंतनुंदेसुकृती इत्यर्थोक्ते वयस्यसत्यमेवसुकृतीभवान्
 यतः परिरंभकेलिपरिहासभाषणेर्भशमादृतोपिनवशंसमेतियः सवधूजनोपियततेयद्विस्वयंग्रहणायतत्पुरुषपुण्यगौर
 वं सनिश्वासं किञ्च० क्वाममतादृशंसुकृतमिति कस्तर्हि किञ्च० सुकृतीकांचनपटःइति ततः० किञ्च० ततश्च प्रभातप्रा
 येयंरजनिरजनिप्रागुरुजनप्रबोधाहंतव्यंविस्मजविस्मजेतिदुतगतिः पदांतालग्नंमांपरिहृतवतीपद्मनयनाप्रयातापश्यंतीविव
 लितमुखेवंदुःप्रतिपदं ततःप्रभृति अत्राकारितमत्रचुंबितमिहाश्लिष्टं चहृष्टं पुनस्तन्वंग्यात्रविस्मष्टमत्रशायितंकिंचात्रसंभावि
 तं इत्थंकुंजगृहेषुतांतमुमनस्तल्पेषुवापीतटर्कीडासेकतकेषुचप्रतिपदंभ्राम्यामिताम्यामिचइति मयूरककिञ्च० सखेनक्तंदि
 वमपितयाकिंतवांकमाहृदयाभवितव्यं प्रयाताचेन्नक्तमागमिष्यतिकिमेतावताइति एवमेतत् अतनुतापमपास्यनिशिप्रभा
 ३ करकल्लंमसोमुकुलस्तनीं कमलिनीमचिरात्कलहंसकोरमयतीतिवयस्यकिमदुतं किञ्च० यद्वितावदनेहसंप्रसूनमार्गणोमा
 र्गणानुपसंहरति ततःशुभोदकंभविष्यतिवानभविष्यतिवेति मयूरककिञ्च० सखेप्रमदवनपालिकांभरालिकांमाहूयकल

मुभा० तावन्नीकृतभुजंगं जंगमगांगेयगिरिगुरुशतांगं शतांगचरणकरपरिचरणपरिणतमातंगं मातंगमदजलावसिक्तरथ्याचरचुरंगं
 ३३ तुरंगरवुरदलितकुट्टिमसमुत्थितपरागपरंपरापिहितपतंगं पतंगमणिमंडपमंडनशुकसारिकाक्रियमाणहरिकथाप्रसंगं संगतनिग
 मद्दयांतरंगं श्रीरंगं किंभूथः अस्त्यसकृदवलोकितमध्यासितं च सद्यश्माधरतुंगशृंगघटितप्रालंबमालोल्लसत्कावेशपरि
 बाहरश्मियुगलीयर्थंतपर्यंकिका मन्येरंगपुरीतियत्रभगवान्वातूलदलोचितेतत्पेकल्पितकोतुकः कमलयादोलासुरवंदोक्त
 ते ततः३३ इति कदाचनकिलकमलाहृदयकमलभृंगराजस्यरंगराजस्यचैत्रोत्सवावलोकनप्रसंगात्तवसंतकसंतानकप्रमु
 खैः प्रियसखैः सहनगरीगतः तत्रतेस्तेरुत्सवेरमंदकंदलितमानंदमनुभवन्नकतिचनदिनान्यनेषं एकदातुकलकलाय
 मानकोकिलकुलकंचगर्जिततर्जितपथिकजननयनबाष्पधारापूरपूरितसरणीषु मधुमदचपलमधुकरतरलबकुलमुकुल
 गलितमकरंदधोरणीषु चंदनमरुदांदोलितलताकुसुमपरागपुलिनशाबलितासु कुसुमापचयकुतुकपोरांगनाचर
 णचंचमणरणन्मणिमंजुमंजीरमंजुलरवाकृष्टकलहंसधवलितसु कीडाकुरंगकिशोरकवलितमृडलहर्वांकुरासु वनदेव

राम
 ३३

ताकरकलितबलिकुसुमकोरकितशशिकांतमणिवेदिकासु कवेरजातदवनवीथिकासु कदाप्यदृष्टपूर्वतयानिसर्गरमणीय
 यतंचतस्यदेशस्यचित्रीकृतहृदयः तत्रतत्रसंचरन् कंचनचंचलापुंजमिवजलदावतीर्णं पंचबाणकलितमिवकांचनलताव
 नं कृतभूतलावतारमिवतारकानिकुरंभं तरुणीकदंबमालोक्यं किंभूथः ततः३३ इति वदनपरिमलाशावलादिदिगली
 बलयशिशिखिवेखंडछत्रजालान्यधोऽधः युवतिजनकदंबेमंजरीतत्रदृष्टानवकिसलयलेखामंडलेमंजरीव तथाच कालिंदीपु
 लिनेषुमेविहरतश्चेतोऽकूलेचिरंचित्रंगोपवधूमयंविरचितंचेतोभुवायत्पुरा तन्वंग्याममदकपथेनरभसादंतःप्रविश्यक्षणा
 तत्सर्वेनिजकांतिकुंकुमरंसेः कोपादिवक्षालितं मयूरककिंभू० अपिनामतादृशीरूपसंपत्तिरिति कलहंसककिंभू० कथमन्य
 थाहृदयमवगाहतांवयस्यस्येति अथकिं अमृतमयपयोधिमञ्जयो नोहरिणकिशोरदशोमुरवापदेशात् कलयतिगलितो
 यएकबिंदुर्जगतिबभूवसएवन्नमिंदुः अथिच कुंताः कुटिलदृगंताः दंतानवकुंदकुसुमसामंताः निश्वस्य चिंताममतुडुरं
 ता तथापिसंयहेणकथयामि वांतातडिदेववारिहात्कांता किंभू० ततः३३ इति ततश्चतास्यथाभिलषितंतत्रतत्रलताकुं

जेषुकुसुमापचयंकुर्वतीषुखयमेकैवसामंजरीमदनमदकुंजरीवततइतश्चरंतीकचनमाकंदलतामंदिरहारवेदिकामधिरुच्यवस
 तिमयिकिंचिदिवविवर्तितवदनामदनावेशतरंगितान्यपांगानिव्यापारयतिस्म तथाहि स्वच्छंदमेत्यमयिनप्रसृतानिकामंस्वा
 वासएवनिष्ठतेनयुनस्थितानि लक्ष्यांतरेपिनचलब्धपदानितस्याः पारिप्लवानिपथिकेवलमीक्षितानि किंच अन्यासुतासु
 कुसुमान्यपचिन्वतीषुकुंजेषुमंजुमदकुंजरगामिनीषु सामंजरीतुममसामिविलोकितेनचेतोमयंजलजमाहरदेकमेव किं
 बडुना पादाभ्यामुपरुडमूरुयुगलीयंत्रेणनिष्पीडितंमध्येनानृतमूर्तिनामृगदृशोनाभोवलान्मज्जितं व्याकृत्यत्रिवलीषुरोम
 लतयावक्षोजशोलाग्रयोः सिद्धंवीक्षितसायकैर्मममनोविडं चबडंकचैः किंच आयातंकचभारबंधनगृहादास्यामृतांभोनि
 धोस्नातंदंतपटीपटीपरिहतंनेत्रोत्पलालंकृतं चेतोमेविवेश्यचित्तजनुषावक्षोजसिंहासनेसाम्राज्येषुनरभ्यसेविमुदृशः स्मेरण
 देशामृतैः किञ्चूथः सृजनेखलुमनोजन्मनोजनकसमाराधनानुरोधइति वयस्योमामेवं अनियतमनंगहतकस्यसोहादं
 यतस्तेनेवपुनः अपचितकुसुमाभिस्ताभिरालीभिरेषाकथमपिपुरमारात्प्रस्थितायावदेव शिवशिवममतावचित्तजेनाशुचि

तदाप्रदोषंप्रतिपालनीयमेवेति किमेवैथिवक्तव्यंप्रतिपाल्यतएवयावत्प्राणधारणं किञ्चूथः किंनामकरणीयमकारंवेरि
 णादेवेनदारुणमस्माकत्रिषपिप्रदर्शितं अत्रभवितव्यंतेवभगवतीप्रभवतीति भवतुकश्चनकथाप्रसंगःप्रस्तुयतांवारशेष
 मतिवाहयितुं इतरेतरमालोक्यकिञ्चूथः किमप्रस्तुतेनअन्यकथाप्रस्तावेनयदेवतावदाकर्णयितुंआवयोरद्भुतजलधिनिम
 ग्नमंतःकरणं तदेवमंजरीसमागमसंविधानमानुष्यैर्यणकथयतुवयस्यइति किंचिमुखमवनम्य किमनेनकथितेनाकथिते
 नवाविफलेनमनोरथेन तथापि प्रियसहचरयोरनुरागोनप्रत्यादेशमर्हतिइतिकथयामितावदाकर्णयतंवयस्यो किञ्चूथः इमा
 ववहितोस्वइति अस्तिकिलसमस्तसुरमस्तकमणिस्तवकपालीदीपालीनीराजितचरणनखस्य चरणानतचतुर्मुखस्यभगवतो
 भागवतहृदयमंदिराभरणस्य श्रीमहिंदिराभरणस्य निरंतरतरंगदभंगुरोत्सवनदनरंगं निखिलनगरोत्तमंगं निशाकरपुष्प
 रिणीपरिष्कृतोत्तमंगं कवेरकन्यकाकृतपरिधंगं कनकगोपुरोत्तुंगं बंदनमालिकावलदनेकभृंगं बंदारुजनपापभंगं वेद्ययंतिका
 चुंबितगन्गेगंगं गगनगंगाधोतसोधभृंगं भृंगाटकनटक्रीडाकुरंगं कुरंगलोचनापांगतरंगितानंगं अनंगमदचटुलवारको

मु० भा० स्मत्त्वाभिनोमलयस्यस्तुषामाधवस्यकलत्रंमंजरीनाम्नामंदारस्यनंदिनी इयमद्यश्चोवाबंधुकुलदिदृक्षयानवीननगरंगमि
 ३५ ध्यति यत्रपितुर्मंदारस्यमंदिरमिति वयस्योकिंञ्चूथः अहोपरमार्थवादितापाचकस्य ततःइति ततःकतिपयदिनांतरएव
 सानवीननगरमिदमागतापश्चादहमपि अत्रमयीवतस्यामपिअपक्षपातंदर्शितदर्येकंदर्ये तत्रभवत्याजटावत्याविदिततदे
 भिप्राययापरमकारुणिकयास्वयमेवतीर्थयात्राप्रसंगेनकालिंदीप्रतीरवृंदावनेविज्ञातपूर्वमामुपगम्यकृतप्रणाममात्रीभिर्गभि
 नंद्यवत्समुकुंदकथंकदर्यमुंदरायांकंदलतितवतनाविंदाविवतानवं किमेतदध्वश्रमाद्भवेदाहोस्विदिष्टबंधुविप्रयोगात्किंवाभद
 नधनुश्चेष्टितादित्यसकृदनुबध्यानुयुक्तोमनस्येवकिंमामियमपाहसितुंकिमवधीरयितुंकिंवाप्रहीतुंछति किमस्येसंवर
 णीयंविवरणीयंवेतिक्षणंविचिंत्यपुनरेवकुतोमहानुभावानांअनुग्रहादन्यत्राभिनिवेशोभवेदिति कृताध्यवसायः सानुपूर्वभग
 वत्येमदनवेदनात्यवेदयं वयस्योकिंञ्चूथः वयस्यसम्यगध्यवसितंततःइति साचतदाकर्ण्यवत्सएवमेववत्सयापिबाल्यात्
 भृतिमदंकलालितयामंजरीप्यभिधायसप्रार्थनंतत्सकाशंप्रहितास्मि शृणुतस्याःसमवस्थां मृतेबालरसालपल्लवततिःश्वासा

राम
 ३५

हताभर्भरंपाणिस्पर्शनशोषिताःसुमनसोभ्रश्यंतिदुर्गंतैःसमं म्हायंतेनयनांतवांतसलिलेर्हाहंतदृषांकुरादावस्पृष्टमिवाद्यनि
 कुटवनंतन्यादरीहृश्यते तद्भुवनोपेक्षणीयाबलवदस्वस्थाबालादृत्यभिहितवतीभगवतीअयमहंप्रियायाःसाहजिकानंगत
 तरंगितेरपांगेरेवप्रथमंकथविक्रयार्हमासादितोस्मि विशेषतश्चाद्यतत्रभवत्याःप्रसादेन तद्यथाभिलाषितंनियुज्यस्वेत्यु
 चोचं किंञ्चूथः सांप्रतंभगवत्यांस्तैन्येभारोसि ततःइति ततःसाभगवती दीर्घंनिश्चस्य रूपलावण्यंसौंदर्यसंपदासमयार्ह
 योः प्रेम्णाचयुषयोर्हतंपरिपंथीहृथाविधिः तदमुनानिष्कारवैरिणानिहन्यमानोमत्प्रयत्नः कथंशुभोदकोभविष्यति अथत्रि
 लोकविजयिनोमन्मथस्यव्यवसितंकथंनामविघटयतुकुटिलधीरपिविधिः भवतुसमयमन्विष्ययोजयिष्यामिइत्युत्कृतत्वेभ
 तितयाकृतो बहुविधोपिप्रयत्नोमदीयदुर्विधिविषाकादेवप्रतिहतः ह्यस्तपुनर्मंदारगमेशसामेभगवत्याजटावत्याःप्रसादा
 त्रियतमामंजरीकरतललगेनैव किंञ्चूथः चिरायफलितंप्रियसरवस्यमनोरथेनेति सनिश्वासंनहि० किंतुफलोन्मुखएव
 भग्नः वयस्योकिंञ्चूथः कथंकथमिति सविषादं कुंजेकोमलशाहलेपदमिहद्वागपितंवानवाकिंचिच्चादुचमत्कृतंचवचनं

ण

वा

मुं भा० किं व्याहृतं वानवा साकृतप्रणयंच सामिनयनं व्यापारितं वानवा तन्व्याहंतदंतेतरे विधिवशात्तस्याः प्रबुधः पतिः अद्यतनस्तु
 ३६ वृत्तांतः प्रियवयस्ययोर्विदित एवास्ति किञ्चूथः भवतु किमेतावता अस्मिन् दिने फलिष्यति ते मनोरथ इति विहस्य नूनमद्यैव
 फलिष्यति यस्मात्प्रियतमापत्या समंप्रसूता किञ्चूथः सर्वे अपि नाम विस्मृतं चीति होत्रप्रेषितं यत्र मिति दिशो वलोक्य
 विस्मृतप्राय एव यदयं प्रदोष समयोप्युपनतः तथाहि शंगे इमी मनुचुं व्यसस्मितसुरवी मामोदिनी पद्मिनी कृत्वा सोपा रंभ संभ्रम
 परिश्रंतां च वारस्त्रियं संरक्तो हिमभानुरद्य च समाश्लिष्यत्यहोरागिणी काश्मीरोपलसत्यो धरभ्रगं कांतां दिशं वारुणी किंच
 पुराणरश्मिजालेषु स्तब्धस्तावलंबनं विंबमं बुरुहां नेतुरं वरादवलंबते अपि च जगदिव बद्धलातपाभितर्जनयितुमद्यज
 लाभिषेकशीतं परिधृतरविशातकुंभकुंभाप्रचलति पश्चिमवारिधिं दिनश्रीः पतति रविरपूर्ववारिगशो हृदि पथिकस्य य
 थात्मभद्रताशः प्रविसरति तमांतमः प्ररोहः प्रतिपदमस्य यथामनो विमोहः किञ्चूथः अभिभूय सतामवस्थितिं जडेषु प्रति
 पाद्य च श्रियं जगती परितापकृत्कथं जलधोनावपते दसोरविः इति अन्यतो वलोक्य सकरुणं हंत चरमाचलपरभागंच ह

गम
३६

तंप्रमथितमवदीर्णं चूर्णितं घूर्णितं च वयस्यो किञ्चूथः अव्यवस्थितचित्तस्य प्रसाप्रसादोपि भयंकरः इति सत्यमेव संदृष्टं त
 तः इति ततश्चांतरांतरा सव्याजविवलितसुरवी सुसुरवी मारादिवानुसरन्तदागारद्वारपर्यंतं गतोस्मि तदेदं जालसंरंभं समजं
 भयदंगजः प्रविष्टामपि गेहं तां यन्मे प्रावेक्ष्यन्मनः अथ तावदशिथिलसकलावयवसंधिबंधं अज्ञातकैतवकथागंधं सिंधु
 प मिषजडाशयं जलदमिव यो चाहं जलदकालमिव घनमपीमलिनां वरं प्रलयानलमिव प्रदग्धकावली हरमिवाग्निविकारलो
 चनं नारायणमिव भक्तानुकूलव्यापारं शेषमिवोदयदर्वीकरं गरुडमिवाधिगतमहानसं कृष्णमिव क्षालितकंसमालिन्वं
 राममिव मारीचमथनं मीमंसेनमिव दलितज्वलितकाचकशातं शक्रमिव पाकशासनं मत्तमतंगमिव करपिष्टनागरं वेया
 करणमिव विदितस्वरव्यंजनप्रक्रियं वैशेषिकमिव इव्यगुणक्रियाजातिविशेषतत्समवायिक्रमाभिज्ञं मीमांसकमिव अर्थ
 भावनास्वरूपज्ञं मुकुटमिव विज्ञातशिखरिणीभेदं पंडितमिव परिचितसकलरसपरिपाकं कमपिकज्जलमेचकं पाच
 कमपश्यं सच वसेतकमुखेन पृष्टः स्वभावतरलतया तस्याः सकलमपि नाम कुलशीलादिकं अकथयत यथा किल इयम

मु० भा० वयस्यदिष्ट्या तव प्रसन्नाकुलदेवता इति सोत्सुक्यं ततस्ततः किं० ततस्तां मंजरीं तत्सहोदरं स्वच्छगुच्छं च पुनर्निर्वर्त्य तेन
 ३७ पत्रिकानेत्रासद्वितीयः प्रस्थितो माधव इति सविस्मयानंदं हंतपत्यपदेनो नमृत्युना हरिणोक्षणा कलाचां डीवतमसां मुक्तास वि
 हसाकथं केदानीं प्रेयसी किं० भद्रभवद्विरहविह्वला अधपरिश्रमखिन्ना मन्यमानो मंदारो मंदिर एव मरालिका द्वितीयां मे
 जरीं आस्थाप्य सकलबंधुकुलसमेतः कालिकामाराधयितुं बाह्योद्यानंगत इति अन्यदप्यनुकूलं भगवत्याः प्रसादेन क्षण
 मात्रं ध्यानादृदा भगवती कलहंसकमयूरको प्रति किंवदति वत्सो युवयोरपि दिष्ट्या फलिष्यति मनोरथः तदवश्यं व्याप्रीय
 तासभिमतविषयेषु इति मयूरक किं० कलहंसकस्य कमलिनी करतल गते ववर्तते मम कथं मंदभाग्यस्य प्रकृतिचपला
 सोदामिनी प्रसीदतु इति पुनरपि ध्यात्वा किं ब्रवीति मयूरे पूर्वद्युर्जाप्रतो गुरुजनाङ्गीता सोदामिनी प्रतिनिवृत्ता नखल्वस्या राम
 मपिरजन्यां तथा करिष्यतीति वयस्यो किं ब्रूयः नखलु विज्ञायते किं वा भविष्यतीति आः कथं भगवत्यावचनेपि विचिकि ३७
 त्सा श्रवणमभिनीय कथं पदशब्दवश्रूयते विलोक्य कथं सत्वरं मरालिकासमापतति भगवति किं० भद्रसांप्रतं अस

ह्यवेदनया वत्सया प्रेषितेयं भविष्यतीति पुनर्विलोक्य कथं प्रत्यासन्नेव किं० कंहं विलंबिअदि मङ्गुरसविसलितमग्गणेहिं
 कुसुमसरेण हृदा हृदा सहीड णिवडअमअणाणिलोहदा सोहरहरजीविदसंसअंकरेदि छा० कथं विलंब्यते मधुरसविष
 लिप्तमार्गणेः कुसुमशरेण हृतायां हासरव्यां निपत्य मदना नलोहताशः हरहरजीवितसंशयं करोति किंबहुना संस्कृत
 माश्रित्य सेचं सेचंतु हि न सलिलैर्लोचने वीक्षिता सा स्वादं स्वादं हि मकरघुटीस्तां दशांते वदामि श्रोत्रेशश्वन्मलयजदले
 यतां बीजयित्वा प्राणास्तस्यास्तव करतले तत्र देवः प्रमाणं इति भगवति किं० त्वयं तां यावदेव नोदय शिखरि शिखरम
 धिरो हतितुषारकरः इति एवमेतत् तिमिरतिरोहित एव समये समुपसर्पणीयाः स्वेरिण्यः सर्वतो विलोक्य आपूरितमिदं
 ज्यामतमसंतमसेरलं ब्रह्मांडमंडलं भातिसकज्जलकरंडवत् कलहंसक किं ब्रवीषि सर्वधांतमिदं वदंतु बद्धासिंहांत
 एवंतु नः स्वाधारेषु करेषु पुष्करमणेः स्वस्तेषु नूनं शनैः अस्तालंबं तयांबरेण पतता प्रस्ते समस्ते जगत्युन्मीलत्करकंदलै
 रथविधोस्तत्तावदुत्तार्यते इति वयस्य सम्यगुक्तं मरालिके किं० कंदप्यचंदणसमीरणकोइलालीकोलाहलाजस्रमणा

मु० नं० भा० महदावआली चंदोदयेजयिपदेधणचंदिआविण्णंभवेअहहदावहदालदेव तातुवरिज्जडु० छा० कंदर्पचंदनसमीरण
 ३८ कोकिलालीकोलाहलाकुलमनाममतावदालिः चंदोदयेयदिपतेहनचंद्रिकापिन्ननंभवेदहहदावहतालतेव तत्त्वयंतो०
 इति अयेकलहंसकमयूरकयुवाभ्यामयिभगवत्युपदेशक्रमेणव्याप्रियतां इयंभगवतीमरालिकाचमांत्वरयतः किं
 ब्रूथः अथकिं वयस्यसाधय० इति मरालिकेमंदारमदनमार्गदर्शय किं० देवइदो० छा० देवइतः० इति कतिचित्पदा
 न्यतिक्रम्य कथंक्षणेनमंदारोद्यानमागतोस्मि विलोक्यसविस्मयं कथमिहानुदितेचंद्रमसिचंद्रिकाप्रसरः मरालिकेकिं०
 णंखुचंद्रिआपसरोएसो० नखलुचंद्रिकाप्रसरणः देवतुहसेदंणादोतरुणीएहरिमणिभरंगीए कंदइमंदहासोकंद
 लिआणंदकंदलोचमुहा तापेकव० छा० देवतवदर्शानात्तरुण्याहर्षेनिर्भरांग्याः कंदलयतिमंदहासः कंदलित्तानंदकंदलइव
 मुखवात् तत्पश्य० इमाए वाणीमदुरसवेणीवेणीमदुमत्तमदुअरीसेणी खोणीविमालसोणीणीणयणाविमअणसरत्त
 णी छा० अस्याः वाणीमधुरसवेणीवेणीमधुमत्तमधुकरीश्रेणी क्षोणीविमालश्रोणीणीनयनापिभदनशरत्तणीइति

राम
 ३८

जगतामगाद्यावत् हातावदेवकोकोइनावन्योन्यमगमतांदरं पुनर्विलोक्य कथमितएवागच्छतिभगवतीजटावती सप्रश्न
 यं भगवतिइतः० किंचिदुत्थायभगवतिप्रणम्यसे किं० वत्सअचिरादेवाभिमतंतलभस्वेति सनिर्वेदं कथंममाप्यभिमतला
 भः किं० अद्यैवोपनतमित्यवधार्यतामिति महर्षं कथमिव० किं० अर्धपथात्यु० नरागतामंजरीति वयस्योकिं० ब्रूथः अ
 होमृन्तवादितापुरोहितपुत्रस्यवीतिहोत्रस्य कथंनामज्योतिर्विदांवितथवादिताभवेत् सस्पृहं स्वगतं अंतर्मनोज्ञदहनो
 णागिरवावलीदग्वासोपरोधपरिपांडुलसत्कपोलं महीक्षणाक्षणभवन्नवकांतिप्ररंइक्ष्यामितद्वद निवारिरुहंकदाहं वय
 स्योकिं० ब्रूथः भगवतिकिंपत्यैवपुनरानीतेति भगवतीकिंवदतिनहि० इति सप्रमोदं स्वगतं तर्हिफलितप्रायएवमनोरथः
 प्रकारं तर्हिकथमागताप्रियतमा किं० शृणु यावदेवएनामादायक्रोशमात्रंगतोमाधवः तावत्तत्पित्रामलयेनप्रेषि
 तंपत्रमुपनतमिति किमितिप्रेषितं किं० इदानींराजकार्योपप्लवात्तरंगनगरंविहायमथुरांगतास्मः तद्वत्समंजरीकतिच
 नमासान्तत्रैवमात्तभवनेरुणतुमर्हति त्वंतुतावत्एतत्पत्रिकावलोकनात्परंक्षणमपिनविलंबितुमर्हसीति वयस्योकिं०

मु० भा० ३५ ल्य स्वेरंचरमाणयानत्वया लुप्तं सुवेणिकुलदृत्तं इति प्रिये मरालिकां कर्णोत्पलेन ताडयंती सस्मितं किं० दलामरालि एकहं
 अंबं अविफरिसेसि छा० अये मरालिके कथं मे वामपि स्पृशसि इति भगवति किं० आश्रतवत्सरांतमस्त्येव कुलदृत्तं अ
 वः यंतु दुर्लभः स्वाभिमतविषयानुभवं इति प्रिये अपि नाम श्रुतो भगवती निदेशः प्रिये सस्मितं किं० ण केवलं मुनि आदि अ
 णुही अदि अ छा० न केवलं श्रूयते अनुधीयते च इति कथं भगवत्पुपदेशेना कलंकहृदया प्रियसी संवृत्ता भगवति किं०
 निमर्गा देवयुवयोर्निर्गदप्रेमबंधयोः निशायितं मया जोषं कैरविण्यज्जयोरिव इति प्रिये किं० पेक्कव एदं कंदलु चंद
 बिंबं छा० पश्य एतत्कंदलुति चंद बिंबं इति इंदुना मम किमब्धि बिंदुना सिंधुना च पुनरस्य बंधुना आनने जयति तेव
 शनने चंचले च कलिते दृगंचले प्राचीमवलोक्य कथमुदितं एव विरहिजनप्राणजगत्प्राणफणिना हरशिरोमणिना तथा हि
 कलितमंबरमाकलयन्करे मृदितपंकजकोशापयोधरः विकसदुत्पलनेत्रविलोकितः सखि निशांकुसरसीकुरुते विधुः
 किंच आलोक्य चंद्रमसमभ्युदितं संमंतादुद्देलदूर्मिविलसत्कलशांबुराशोः विधुग्विसारिपरमाणुपरंपरे वज्योत्प्लाव

राम
 ३५

नाजगदिदंधवलीकरोति भगवति किं० एवमेतत् भास्वत्कर्कशशाणचक्रकषणेराकाशकालाय सोद्यच्छूर्णं निविडं नि
 पत्य तम इत्यारव्यां जगत्या मगात् यच्चेंदुच्छलमिडपारदमहाबिंदोः समायोगतो जातं ह्यरजोमयं वयमिदं ज्योत्स्नां समाच
 क्ष्महे इति अहमेव तर्कयामि समयशबरोव्योमारण्यमुधाशनमस्तिकासुविहितसुधाबिंदुक्षौद्रं स्फुरत्यटलं प्रति क
 लयति कलंकारव्यधूंमं निपीड्य पुनश्च तत्किरति मधुरज्योत्स्नाक्षौद्रं महीतलभाजने अपि च दृष्टे जगद्विषिकालभु
 जंगमेन तत्रांधकारमिषमाविरभूद्विषं यत् संजातलक्ष्मणितदिंदुमणो निपीय ज्योत्स्नामये पयसितं क्षिपति स्मधाता
 अथवा आयताग्रमितरश्मिनिबद्धं लोच्छनछलमधीरसदिग्धं चंद्रकेतवमरुत्यटचक्रं कीडयोत्सृजति किं स्मरवालः
 किंच दिग्यंत्रतस्तिमिरचूर्णविशेषपूर्णादुद्भूतवरोदुमयरंजकविस्फुलिंगात् कालेन पूर्वगिरिदुर्गजुषाप्रयुक्तो दृत्तो पलो
 विधुमिषात्पथिकान् दिनस्ति अथवानाये चंद्रः शंबरारिरमृतं विषगर्भं चंद्रबिंबकपटात्प्रयुनक्ति यद्वहिः सितम
 थासितमंतः प्रोषितान्दहति दर्शनमात्रात् प्रिये किं० सच्चं कहे इमहाभाओणिसगगं वेशि एव सो विरहिजनस्सति

मु० न० भा० छा० सत्यं कथयति महागः निमर्गवैरी खलु एष विरहिजनस्य इति मराले किं ब्र० क हं विअ महावसी अलो संहावे इ चंद्र
 ४० मा छा० कथमिव स्वभावशीतलः संतापयति चंद्रमाः इति सत्यं नेत्रमग्निमयमंगजशत्रोः संप्रतार्यमुचिराश्रयेण हा
 हशक्तिमपहृत्य तदीयां चंद्रमादहति नूनमयुक्तान् सविमर्शं हंत चिदप्यनेन हताः स्मः तदद्य प्रिया महायादसंजातभी
 तिरेन मुपालंभे चंद्रमिति खंडशस्तव निरुंततिका लोमंडलं यदमृतस्य हि मांशो आर्जितस्य हननात्यधिकानां पातक
 स्य सदृशः सहिदंडः अथवा त्वच्चरितविलोकनेन दुर्मनायमानस्तवेव तातो नित्यमुपालंभते तथाहि विप्रयोगि हनना
 थं यद्यथा मे जातवानिति कैजठरात्वं उच्यते र्मिकरताडितवक्षाः कंदति त्वदुदये बुधिरिंदो भगवति किं ब्र० मामेवं लोका
 नुग्रहतत्पराः खलु चंद्रमदनमंदानिलादयः अतो नोपालंभमर्हति यतः कामानलेन मलयानिलवोधितेन कामं कला राम
 ददवशीतकरः प्रताप्य स्त्रीपुंसयोः प्रणयटंकणतोडवत्वं नीत्वा मनः कनकमेकरसीकरोति इति सप्रश्रयं तर्हि प्रणमा ४०
 मि स्फुरदिंदी वरानंदनाडिं भमकरांकुरं हंसारजीवजीवातुं वंदे शिवशिरोमणिं श्रवणमभिनीय चंचूपटचंचेचंडि

भगवति किं ब्र० एवमेतत् अमुष्यालावण्यं मृदुलमृदुलानप्यवयवान्मनो लोत्यं धातुः कविनकरतां मे विमृशति पदं चि
 तेयत्ते मतिरिति पुरापंकजमुवाधुवं कल्याणीयं कलितस्रक्तैरेवरचिता तदुपसर्पतु वत्स इति उपसृत्य सचमत्कारं
 प्रणये प्रतार्यमाणे कृष्णामुजंगेन कोकदंपत्योः चकितमिव चित्रमेतत्पार्श्ववर्तयति वर्हिणं चंद्रः किंच कुचदुर्गराजधा
 न्योर्मध्ये मार्गं मृगीदृशो मदनः किमकृतनाभीवापीमपिरोमालीतमालवनरेखा मरालिकेलज्जया किंचिदिव संभ्रांतां मे
 जरीं प्रति किं ब्र० ओणहि मुमुहि हलं वीलं विस्मासघादणीं झति जामं मुहे विदयिए किदवा विमुही करे इतुमं छा० अपन
 यमुमुखि हरं ब्रीडो विश्वासघातिनीं झडिति यामं मुखे पिदयिते कितवा विमुखी करोति सुतनुत्वां इति प्रिये किं ब्र० सहि
 दमो मा आवी महाभा ओजरा महदि द्विमहंगंदो तदा एव दूरं पलाइदं वीला एअणुप अं एव कुलवुतेण अ छा० सखि अयं मायावी
 महाभागो यदा मम दृष्टिपथंगतः तदेव दूरं पलायिते ब्रीडया अनुपदमेव कुलवृत्तेन चेति सस्मितं मरालिके किं पि अणुव
 द्विअसेरगडं अंबं अज्जं अअणु अरिअ सरंचरमाण एणतु एलुतं सुवेणी कुलवुतं छा० अनुदत्यं गतिं अंबामार्यं च अनुस

४४

३

इति

काशीपतिविरचितः

४४

३

इतिमुकुंदानंदभाणःसमाप्तः

2108

कामधुरविशेषैश्चंद्रादेरागतचकोराः किंवदंति मुकुंदमंजरीमैनामुदात्तंशरदांशतं आनंदययथामंदमिंदुरिंदीवरश्रियं
 भगवतिकिंज्रवीषि तथास्त्विति सविनयं अनुगृहीतोस्मि पुनः किंज्रं किंतेभ्यः प्रियमुपकरोमिइति सविनयं किमि
 तोपिप्रियमस्ति तथापीदमस्तु भरतवाक्यं वर्षकामंभुविवारिवाहागोब्राह्मणेभ्यः कुशालानिसंतु हृष्यंतुसंतः सकविप्र तु
 बंधैस्तेषांतुशाम्यंतुखलोपसर्गाः १ मुकुंदानंदनाम्नामेभाणेनानेनतोषितः कमलाकमनः कामंकल्लोलयतुमंगलं
 कृतिलसदलंकृतिरसविदोबुधायेममप्रसन्नहृदयादयाजलधयोबहूकुर्वते तदीयपदपद्मयोरयमयंप्रणामांजलिः
 मरोजमुकुलाकृतिः शिरसिसंततंन्यस्यते ॥ १ ॥ ॥ इतिकाशीपतिकविराट् विरचितो मुकुंदानंदनामायं
 मिश्रभाणः संपूर्णः ॥ ॥ श्रीमद्भुजंगशेखरायार्पितोस्तु ॥ ॥ शके १७४९ सर्वजित्सवत्सरकार्तिकशुक्लप्र
 तिपदिरवोतलेकरोपनामकरामचंद्रेणदंपुस्तकं लिखितंनरगुंदसंस्थानपतेस्त्वार्थिपरार्थं च ॥